

La mulți ani!

FIACARA

SĂPTĂMÎNAL DE OPINIE, POLITIC, SOCIAL ȘI CULTURAL • ÎNFIINȚAT ÎN 1911

Crăciunul nostru eroic

Nu știu cum e la alte popoare — la unele e sigur că-i la fel ca la noi —, însă pentru români Crăciunul a fost din timpuri străvechi cea mai importantă și cea mai dorită dintre toate sărbătorile. În vederea Crăciunului, românul s-a pregătit mereu tot anul și a pus pe masă ce avea mai bun. Și de aceea chiar și celui mai sărac i s-a părut viața mai frumoasă, demnă totuși de a fi trăită. Și odată cu belșugul veneau și colindătorii, și stelarrii, și lrozii, și plugușoarele, și semănătorii, și se veselea inima tuturor. Dar mai ales era o pace în suflete și între oameni, răutățile erau lăsate la o parte, domneau împăcarea și voia bună. Și dacă mai cădeau și zăpezi de cele mari, de altădată, omul se simțea fericit.

S-a întâmplat așa chiar și în anii bolșevismului, când Crăciunul era interzis. Românul făcea el ce făcea și-o ținea tot pe-a lui, mai lua niște zile de concediu, mai se-mbolnăvea, mai se-nvoia și Crăciunul tot îl serba. Iar bucureștenul, om de treabă și sufletist, dădea cițiva gologani tuturor țișănușilor care se năpusteau pretutindeni cu „Intr-o sfântă joi la vale”. Așa a fost până la Crăciunul de acum un an, din 1989. Acesta a fost un Crăciun ratat, pentru că i-au lipsit multe, dar mai ales, liniștea, tihna. Șuierau gloanțele în toate părțile, în țară mureau oameni, la televizor au fost arătați Ceaușeștii puși la zid, numai de sărbătorirea Crăciunului nu ne ardea nouă atunci. Și cu toate acestea, Crăciunul de anul trecut n-a fost lipsit de măreție. Ratat ca sărbătoare tradițională, el s-a reabilitat pe alte planuri: a fost un Crăciun eroic, atit prin tragismul său, prin singele vărsat de români, mai ales de tineri, pe baricade, cit și, mai ales, prin speranțele ce le dădea. Oamenii erau conștienți că lipsurile și suferințele sint de-acum în urmă, că au scăpat de necazuri, că totul se va schimba.

N-a fost să fie așa. Iată-ne acum la Crăciunul următor, la un an de la revoluție. S-ar putea spune — și chiar s-a și spus — că între cele două Crăciunuri există o mare deosebire în favoarea celui din 1989: dacă acesta era sărac, dar inaripa sufletele cu cele mai îndrăznețe speranțe și perspective, cel de acum, fiind la fel de sărac sau poate și mai sărac, nu aduce decit teamă, amărăciune și decepție. Nici o rază de lumină. Pe scurt, un Crăciun mizer, al neliniștii și nesiguranței, al disperării.

Eu însă, în diferență de aceste opinii, voi zice că și Crăciunul de acum este un Crăciun eroic. Mai întâi, pentru că sărăcia în care ne zbatem și cu care îl întâmpinăm pe Moș anul acesta cere un mare eroism din partea noastră pentru a-i putea face față cu demnitate. Ca să nu ne strivească sărăcia, trebuie să fim eroi. În al doilea rând, Crăciunul 1990 este eroic fiindcă ne pune în față cea mai grea misiune pe care am avut-o în anul care s-a scurs: să punem ordine în conducerea țării noastre, să schimbăm ce este de schimbat, dar s-o facem fără violență, fără vărsare de sînge, fără aruncarea țării în haos; țara trebuie așezată pe baze solide, dar fără noi contorsionări care s-o traumatizeze iarăși. Mecanismul trebuie să funcționeze iar schimbările trebuie să se facă din mers. Caracterul eroic al sărbătorii pe care o trăim este dat și de conștiința, care trebuie să-i cuprindă pe toți, că avem de muncit enorm, zi și noapte, întrucit altfel nu vom ieși la liman. Și, în sfîrșit, este eroic Crăciunul de acum deoarece ne solicită ca, dispărîndu-ne iluziile de anul trecut că simpla răsturnare a dictaturii va rezolva totul, ne va aduce ipso facto belșugul și fericirea mult și mereu visate, să avem puterea să răzvim prin noi înșine, s-o luăm de la capăt.

ION D. GOIA ■

„O, ce veste minunată !”

Trăim o rană deschisă

E un timp al anului cînd patimile politice, pretutindeni în lume, se estompează. Un armistițiu tacit se încheie și este, indeobște, respectat, iar oamenii, de toate opiniile, se bucură laolaltă. Și noi am fi meritat din plin acest lucru. Cu atît mai mult, cu cit acum ne comemorăm eroii din decembrie trecut. Dar n-a fost să fie așa, ci să trăim pe o rană deschisă. Idealul pentru care s-au jertfit eroii noștri tineri e încă un deziderat.

Guvern de uniune națională? Da!...

„Guvernul de uniune națională” al domnului Radu Câmpeanu bate pasul pe loc. Valabilă și imperios necesară pentru însănătoșirea vieții politice, sociale și economice naționale, ideea unui guvern de uniune națională este inoperantă în condițiile propuse de liberali. În situația în care ea va fi, totuși, pusă în practică, vom asista, mai mult ca sigur, la scene de tipul celor din Parlament, unde opoziția are, pur și simplu, rol decorativ și este, programatic, ridiculizată. Este greu de crezut că un guvern de uniune națională va putea fi eficient în condițiile în care Parlamentul este monocolor, iar structurile de decizie locale sînt, de asemenea, monocolor. E nevoie, prin urmare, de soluții firești, adică demisia și dizolvarea actualelor structuri de putere, ce aparțin în exclusivitate partidului F.S.N., organizarea de alegeri anticipate și apoi formarea unui guvern de coaliție. Evident, un guvern de uniune națională este absolut necesar și în prezent, dar în condiții de interimat, pentru administrarea țării și pregătirea de alegeri cu adevărat libere și cinștite.

„De ce ai uitat, Țară...”

Comitetul de organizare a Comemorării Revoluției din decembrie — Timișoara, dă publicității — în aceste zile, cînd timpul însuși pare a ne pedepsi, pentru ticăloșia și egoismul unora dintre noi, care au ajuns puternici în urma unei imense și nesfîrșite dureri naționale — o motiune de protest adresată Parlamentului României. Greu de găsit cuvinte pentru a sintetiza amărăciunea timișorenilor față de cele ce s-au petrecut, la modul jalnic și indecent, în sedința Parlamentului desfășurată în după-amiaza zilei de 17 decembrie 1990. Comitetul de organizare timișorean acuză în cuvinte ce dau adîncă lacrimă: „ați transformat o sedință solemnă de comemorare a orașului martir într-o reuniune veselă, de ironie și invectivare a aceluiași oraș”. Și mai scriu timișorenii, Parlamentului României și țării întregi: „De ce ai uitat, Țară, că pe trupul martirilor Timișoarei te-ai înălțat pentru a-ți vedea adevăratul tău chip?”.

Carta Alianței Civice

„Constituită ca organism reprezentativ al societății civile românești, ALIANȚA CIVICĂ își propune să fie

o instituție neguvernamentală, capabilă să influențeze pozitiv, democratic, decizia politică în stat. Ea are ca fundament tradițiile spirituale românești și ideile cuprinse în Declarația Universală a Drepturilor Omului și acționează pentru punerea în aplicare a principiului DEMOCRAȚIEI PARTICIPATIVE, spre a oferi fiecărui cetățean posibilitatea de a controla deciziile care-i pot afecta viața”. (Din „Carta Alianței Civice”, primul alineat).

A fost dată publicității, deci, Carta Alianței Civice, un sumum de principii democratice, neafectate de partitism, puse generos în slujba întregii societăți românești. Să dăm un singur exemplu — cel mai apropiat și mai la îndemîna fiecăruia dintre noi — Protecția socială, așa cum este ea văzută prin prisma „Cartei Alianței Civice”: „ALIANȚA CIVICĂ înțelege prin protecția socială satisfacerea următoarelor nevoi fundamentale ale cetățeanului: aceea de a nu se simți lăsat și părăsit de societate; sentimentul că i se recunoaște și răsplătește valoarea personală, munca și aportul social.”

P.S. Un dialog între președintele României, domnul Ion Iliescu, și o delegație a Consiliului Director al Alianței Civice a avut loc miercuri, 19 decembrie 1990.

DI. Dumitru Iuga a încetat greva foamei

După 19 zile de luptă și suferință, dl. Dumitru Iuga, liderul Sindicatului liber din RTV, a încetat greva foamei. După cum știm, personalități importante ale opoziției partinice și nepartinice i-au cerut domnului Dumitru Iuga, din considerente umanitare, după ce s-au solidarizat cu gestul său, să renunțe la greva foamei. O explicație relevantă privind întreprinderea grevei foamei o dă însuși dl. Dumitru Iuga, într-un comunicat „Către opinia publică din România”: „Declar în fața națiunii că înțeleg să renunț la acțiunea de grevă a foamei într-un stat totalitar, în care viața omului este privită în continuare ca un factor de producție, conform învățăturii marxist-leniniste de tristă amintire”. În încheierea comunicatului său, dl. Iuga ne dorește „o seară de Crăciun cu sufletul plin de țara românească și de Dumnezeu”.

Puterea n-a auzit nimic

Coerente și echilibrate sint cererile Cartelului sindical „Alfa”. Dintre

aceste revendicări de interes patriotic și național, menționăm: prezențarea situației economice a țării în fața națiunii; revenirea la prețurile de pînă la 30 octombrie 1990; retragerea legilor cu caracter antisindical; încetarea imediată a concedierilor și justificarea economică a oricăror tentative de disponibilizare a forței de muncă, publicarea raportului Comisiei parlamentare asupra evenimentelor din 13—15 iunie pînă la 17 decembrie (17 decembrie a trecut demult — n.n.) și deferirea justiției a celor vinovați (n-avem cunoștință de nici un fel de raport — n.n.); demiterea nomenclaturistilor din funcțiile administrativ-economice.

DI. Adrian Marino propune

În deschiderea celei de-a doua Convenții a Forumului Democrat Antitotalitar Român, dl. Adrian Marino a supus, spre reflecție și dezbatere, următoarele puncte care au fost inițial discutate și adoptate de Broul Forumului din Cluj: „1. Demisia imediată a președintelui României și a actualului guvern neocomunist și neototalitar; d-nii Iliescu Roman trebuie să plece; 2. Formarea unui guvern provizoriu de uniune națională; 3. Organizarea de alegeri anticipate în termen de maximum 6 luni; 4. Abolirea imediată așă-zisei liberalizări a prețurilor; Restructurarea în adîncime a întregii structuri sociale și economice a țării. Devin necesare legi precise urgente de improprietărire a țăranilor, a fondului funciar, de privatizare reală a industriei și comerțului, încurajare a investițiilor de capital străin”.

Ultimul, dar și cel dintîi

Sub o puternică presiune internă și internațională — opinia publică din întreaga lume fiind oripată de ceea ce au făcut minierii timpului invaziei lor din zilele de 14—15 iunie 1990 în București — domnul Ion Iliescu, președintele României, se declară dispus să se întîlnească pentru audieri, cu Comisia parlamentară de anchetă. Aproape că știm ce va spune „Președintele liniștii noastre” despre rolul domnișale în singeroasele evenimente. Iar ce putem citi, de pildă, în cotidianul „Adevărul”, în cuprinsul unui amr-interviu publicat în numărul de sîmbătă, 15 decembrie 1990: „Mi se înproșează mereu că le-am mulțumit Le-am mulțumit de două ori: ci-au sosit pentru că era un act de solidaritate din partea lor cu institutul legal constituit, și cînd, totodată, am făcut apel la ei să nu se lase antrenati de provocări. Le-am mulțumit a doua oară la plecare, la mijlocul zilei de 15 inclusiv, cu intenție de a-i convinge să părăsească orașul”. Slabe argumente. Mai degrabă anecdotice din seria neagră.

Prin S.R.I., la economia de piață

Între cuvintele pe care primul ministru Petre Roman le-a implementat în vorbirea curentă, „a implementa-implementare” ocupă un loc de frunte, s-ar zice, ca niște perle șlefuite mereu în cadrul unei revoluții care începe să fie neologistică în primul rând. Implementăm economia de piață? O implementăm. Dar să vedem cum.

La Direcția generală de cooperare și relații internaționale din cadrul Agenției Naționale de Privatizare, directorul Radu Emilian ne spune că scopul principal al acestei agenții înființate astă-vară este crearea sectorului economic privat în România, fie prin dezafectare, fie prin materializarea liberei inițiative în crearea unor unități noi de producție și de servicii. Și înțelegem că în acest demers, atât de complex și de gingaș nu sîntem chiar de tot singuri. Domnul director Radu Emilian ne dă o veste bună: „S-a încheiat un proiect cu P.N.U.D.-ul”. Prin această colaborare în cadrul Programului Națiunilor Unite pentru Dezvoltare se urmărește crearea unui centru de consultanță și servicii, la București, pus la dispoziția producătorilor particulari. Un expert internațional (să vedem cine anume, pentru că deocamdată există 12 candidaturi) urmează să vină la București și să selecționeze între 7 și 10 experți români pentru „a oferi cunoștințele necesare managementului într-o economie de piață”. Ca totul să se desfășoare cum se cuvine,

mai înțelegem că e necesar să fie găsită în București o clădire adecvată, care pînă acum n-a fost găsită. De ea este absolută nevoie, pentru că P.N.U.D.-ul vrea să aducă la București echipament audio-video, computere. Guvernul român ar urma să plătească doar costul chiriei și al telefoanelor sau al rechizitelor. În schimb, P.N.U.D.-ul s-a angajat să plătească salariile celor angajați în acest proiect (ale tuturor, nu doar al expertului internațional). De fapt, dacă e vorba de cheltuieli, trebuie să spunem că guvernul nostru participă cu 3 milioane de lei, iar străinătatea cu 700 000 de dolari.

Văzînd aceste cifre, am fi putut trece fluierînd pe lângă ele dacă de curînd nu am fi aflat un reper în funcție de care cifra de 3 milioane, evocată mai sus, își schimbă deodată și cam dramatic semnificația. Potrivit unei mărturisiri parvenite din interiorul Serviciului Român de Informații, sumele destinate premiei celor din S.R.I. se ridică, trimestrial, la vreo 2 milioane și jumătate. E cazul să propunem ca S.R.I.-ul, care are atîtea parale, să-și asume și atribuțiile coordonării procesului de trecere a României la economia de piață?

Oriunde, e știut că oamenii se cunosc și după felul în care își cheltuie banii. De ce nu și guvernele?

DUMITRU CONSTANTINESCU ■

„Că azi s-a născut prunc din Duhul Sfînt...”

Reporter la... Liga Șomerilor

Un pai-speranță sau un vapor în toată legea?

Și totuși, cînd auzi de Liga Șomerilor, cînd auzi că s-a putut înființa pînă și așa ceva, nu-ți poți stăpîni un zîmbet. Poate și pentru faptul că disperarea trebuie tratată cu puțin umor. De altfel, se pare că acest lucru l-au înțeles și redactorii de la săptămînalul „Ce vă pasă”, editat de Liga Șomerilor. Poate că și această revistă este un sprîjin, slab e adevărat, pentru cei rămași pe drumuri și care, după comentariul de pe prima pagină, și-au bătut primul ajutor de șomaj într-un bar privatizat, cu prețuri, se înțelege, liberalizate.

Oamenii mi-au spus că n-au unde să muncească și că voi rămîne pe drumuri!

Ca orice lucru serios din lumea asta, Liga Șomerilor are un statut. A fost înregistrată la tribunal, adică la judecătoria Sectorului București, în data de 29 august 1990. Și, cu toate că este o organizație parafată la tribunal, mulți oameni, se spune că dintre cei cunoscuți sub numele de fesenști inversunați, n-au deloc cuvinte bune despre ea. Deja au apărut zvonuri că i-ar ocroti pe cei le-neși și pe cei care sînt împotriva minunatului slogan lansat de partidul F.S.N. — „Noi muncim, nu gîndim!”. Zvonuri în oraș, gura lumii...

Neîntînd seama de hulă și alte asemenea, îi mărturisim domnului Florin Bogdan, președintele Ligii Șomerilor, că ideea înființării unei asemenea organizații e... frumoasă de pică. Cum s-a ajuns la această idee? „Am studii juridice, ne spune dl. Florin Bogdan. Încă din primăvară au venit mai mulți oameni la

mine, au venit și mi-au spus că n-au unde să muncească și că vor rămîne pe drumuri. Altcineva a venit și m-a întrebat: Dumneata știi cîți șomeri sînt în Capitală? Nu, am zis. În jur de 140 de mii! Așa mi-a venit ideea înființării unei ligi a oamenilor amenințați să rămînă fără muncă. În consecință, am început să mă gîndesc la întocmirea unui statut”.

Ar fi prea frumos să fie adevărat. Și totuși...

Multe dintre prevederile statutului Ligii Șomerilor ni se par de-a dreptul înaripate. Adică ar fi prea frumos să fie așa. Și totuși, gîndind mai îndeaproape evoluția posibilă și benefică a unei asemenea ligi, mi-am dat seama că sînt lucruri demne de toată atenția. Printre altele, statutul Ligii Șomerilor prevede ajutor de șomaj între 20 și 50 la sută din salariul avut, dacă desfacerea contractului de muncă nu este din vina salariatului (asta pe lângă ajutorul dat de stat!), plată pentru concediul medical (pe lângă ce dă unitatea la care persoana în cauză este angajată), ajutoare pentru deces, asistență medicală pentru șomeri și membrii familiei lor, obligația Ligii Șomerilor de a găsi loc de muncă în termen de 3 luni. Este o organizație de caritate, afirmă dl. Florin Bogdan. De unde banii? Asta e problema! În primul rînd, din cotizații ale membrilor Ligii — 100 lei taxa de înscriere și 1 la sută lunar din salariu, din sponsorizări și din beneficiul unităților de producție înființate de ligă. Se admit și donații, atît din țară, cît și din străinătate, Li-

ga Șomerilor avînd, firește, contul său în bancă. Se prevede conlucrarea și nicidecum subordonarea în raporturile cu Ministerul Muncii și Protecției Sociale, cu Ministerul de Interne și cu Ministerul de Justiție. Liga se disociază de persoanele violente. Cine poate deveni membru al Ligii Șomerilor? Aflăm că în primul rînd nu șomerii (!), ci salariații care au plătit cotizație cel puțin pe jumătate de an. Deci, subliniem, salariații, cotizația anuală fiind de aproximativ 460 lei. De pildă, pentru cei care s-au înscris acum în Liga Șomerilor, dacă la vară (ferească sfîntul!) vor ajunge șomeri, vor primi ajutor de șomaj din partea Ligii.

Ce-i de făcut în acest caz?

Desigur, cele mai multe cereri de înscriere au venit din partea celor care sînt deja șomeri. Ce-i de făcut în acest caz? I-am primit și pe aceștia, cu taxă de înscriere, urmînd să-i ajutăm și noi cît vom putea, declară președintele Ligii. Sîntem încă foarte la început, dar avem deja 3 700 de aderenți, din București, firește, deoarece înscrierea la judecătoria a fost doar pentru București. Recent însă a fost depus un amendament de extindere a Ligii Șomerilor în toată țara. Primele filiale vor fi deschise la Ploiești, Cîmpina, Craiova, Tulcea, Brașov, Pitești. Liga Șomerilor are promisiuni din partea primăriei Capitalei că va avea și un sediu al ei. Deocamdată funcționează în Calea 13 Septembrie nr. 127, bloc T3, ap. 10, etaj 3, sector 5, telefon 81.95.10.

Probabil că prevederea va fi și de data asta mama întelepciunii

Ar fi încă multe de spus despre Liga Șomerilor, dar ne oprim aici. Din orice parte ne-ar veni, speranța — pînă la proba contrarie — trebuie lăsată întregă. Să fim, deci, privăzătorii, dar să tragem nădejde că nu vom avea nevoie de Liga Șomerilor, chiar dacă vom plăti cotizația cu toată scrupulozitatea.

EUGEN MIHĂESCU ■

Portretul-robot al viitorului președinte*) român

Nu știu ce fel de om trebuie să fie viitorul președinte al României, dar știu exact cum nu trebuie să fie.

■ E vital să nu aibă urechi clăpăuge. Din '45 încoace, liderii noștri politici au purtat (toți) urechi fluturînde, ca niște antene parabolice lucrate cu ciocanul de un tinichigiu beat. Cîțiva din campionii momentului au, de asemenea, urechi total nerepresentative pentru poporul nostru. E clar că e vorba de un fenomen. Eu nu vă zic: Atenție la Ungaria! Vă zic doar atît: Atenție la urechile

■ Un președinte care a activat în ilegalitate e o nenorocire. Un ilegalist e un om care s-a deprins să umble cu minciuni și ascunzișuri. Cînd deprinderea s-a format în copilărie, seamănă a defect congenital. Cei trei sute de ilegalisti din România interbelică au putut să prostească un popor de douăzeci de milioane, pentru că e în firea celui care crește drept să nu conceapă în preajmă-l existența strîmbului, a unor trădători cu crez și program. Cine se laudă azi că a fost ilegalist trebuie bînuît, vorba unui parlamentar, de lipsă de virilitate. Atenție la conspiratori!

■ Istoria ne învață că pe foarte mulți președinți i-a pierdut femeia. E important să știm cu ce se ocupă femeia viitorului președinte, ce-îfose au fiii acestuia și, în general, cu cine s-a adunat omul înainte de a candida la funcția supremă în stat. În profilul moral al amicilor candidatului se poate citi evoluția acestuia. Trebuie să le cerem viitorilor președinți să ne povestească totul despre prietenii lor. Cît despre nevastă, ea trebuie să apară în public, ca să pricepem cu un ceas mai devreme în ce domeniu vrea să ajungă academician. Atenție la femei!

■ Candidații la președinție trebuie să participe la un concurs punctat, unde să-și arate darul vorbirii și știința în gramatică și vocabular. Omul simte conform numărului de cuvinte pe care le stăpînește. Un președinte care minuieste doar cîteva sute de cuvinte și alea de plastic, va fi foarte greu de urnit, la soroc, din scaun. Nu fiindcă nu vrea. El nu lasă scaunul fiindcă nu pricepe ce i se cere. Dicționarul hirotonisitorilor e diferit de al mazărilor. Viitorii președinți ai României trebuie să jure că se vor căra din palat chiar dacă vor fi rugați să mai rămînă. Atenție la cei care-i roagă pe președinți să veșnicească!

■ Viitorul nostru președinte nu trebuie să aibă trecut. Azi totul se află. Cine are trecut, are legături, iar cine are legături n-are libertate de mișcare. Din rîndul nomenclaturii — indiferent de gra-

dul ei: unu, doi sau trei — nu se poate alege un președinte viril deoarece specificul acesteia e inerția. Cînd arunci o piatră în sus, piatra strage pămîntul cu o forță direct proporțională cu masa ei. Un președinte din rîndul nomenclaturii e un om care stă pe o piatră și aruncă în sus pămîntul. Atenție la ce ține în mînă candidatul!

■ Cînd un politician rostește prea des cuvintele „țară” și „neam” trebuie bînuît de cel mai infam egoism. Numai președinții care socotesc că țara începe și se termină cu ei îndrăznesc să o evocă tot timpul, la sprîji și în fața alegătorilor. Din zece candidați, e preferabil cel care știe să spună clar: eu. Atenție la persoana I singular!

■ Oamenii care nu trebuie să ajungă în nici un caz președinți sînt cei care cunosc poporul din informări. Sătulul nu crește niciodată flămîndului. Vizitele lucrului la nemîncați nu s-totuna cu foamea. Candidații la președinție trebuie să istorisească la televizor gustul foamei, mirosul drum de țară, privirea unui căruia i-a murit vaca.

■ Națiunile cu simțul umorului tînjesc după președinți gravii. Națiunile triste clădesc președinții în toate privintele sobre. Vreo zece ani de acum înainte noi nu prea am avea motive să ne hlizim unii la alții. E de-a dreptul indecent să pोगori, cu aerul că ești și vesel și fericit, între niște oameni care așteaptă de la tine idei, nu sentimente. Atenție la președinții care nu se pot opri din rîs! Trebuie opriți cu doctorul.

■ Președintele care tocmai a fost ales nu contează. Cel care contează e numai viitorul președinte. Rolul președintelui tocmai ales e să ne învețe cum trebuie să fie și, mai ales, cum nu trebuie să fie cel care-i va urma. La urma urmelor, e un destin bun. Noi n-am avut președinți, ci numai secretari generali, ceea ce tot un fel de salam cu soia au fost. Atenție la salamul cu soia!

■ Președintele nu trebuie să le fie antipatic celorlalți președinți din Europa și de pe aiurea. În țară, oricum nu va obține niciodată unanimitatea simpatizilor, ci doar, cel mult, o semnificativă majoritate. Nu are nici un fel de importanță dacă îi e simpatie sau antipatie președintelui Albaniei. Prin urmare, nu e nevoie să fim atenți la Albania!

TUDOR OCTAVIAN ■

* Și, la urma urmei, de ce neapărat președinte? De ce nu împărat (modelul japonez), pasă (modelul turcesc), mare vraci (modelul haitian) sau volevod (model autohton)?

De la coadă adunate

Ce-am pierdut și ce-am avut!

— Uite dom'ne, că trecu anu' de la revoluție și noi, tot la coadă.
— Eh! Ce-am avut și ce-am pierdut!
— Poți s-o spui pe dos.
— Cum, pe dos?
— Ce-am pierdut și ce-am avut!
— Nu-nțeleg. Ce-ai avut, domnule?
— Multe... Să le luăm pe astea, mai mărunte: o haină, un pantof... bune proaste, cum erau, mai aveai cu ce să te acoperi. Acuma, bate vîntu'...
— Așa-i! Că alea de la „privatizați”, nu-s de noi, de muncim cu spinarea.
— Pune la socoteală și astea, ale cozii: zahăr, ulei, carne... Pe rație, da' erau.
— Carne e și acum.
— Da, dar la ce preț? Și-au mai

băgat și frica-n noi, că e boală curată!
— Așa e!
— Pe urmă, mai aveam niște bani... puțini, cum erau, făceam ceva cu ei. Astăzi și mulți dacă aș avea, tot degeaba!
— Ce să mai vorbim, că nu-i ai.
— Nu-i am și nu știu încotro s-o apuc. Înainte, știam o socoteală: mințea unul, nu-l credea nimeni și gata! Acu', mint toți, de nu mai știi ce să crezi, pe care să-l ascuți și încotro s-o iei.
— Poate nu mint chiar toți.
— De acord. Dar dumneata mai știi pe cine să mai crezi? Nu ne-am păcălit o dată, anul trecut? Și cită încredere și speranță am avut, domnule!
— Asta-i, dom'ne, marea pierdere.
— Care?
— Speranța și încrederea. Pe astea le-am pierdut!

LIANA TATOS ■ CONSTANTIN GAVRILĂ ■

Max Aub:

N-am făcut-o dinadins

Vă înțeleg; nu mă puteți crede. De altfel n-am nici un martor care să-mi dovedească nevinovăția. Mergeam, ce e drept, cu o viteză mult prea mare. La stop am frinat oprind brusc pe marcaj. La culoarea verde a semaforului mi-am continuat drumul. L-am auzit apoi pe polițist fluierind și am oprit, fără să-mi treacă prin gînd că mă vizase. S-a apropiat de mine adresîndu-mi-se cu o voce tăioasă: „Ce, dacă sînteți femeie credeți că regulamentul de circulație este valabil numai pentru bărbați?”. I-am explicat și i-am repetat că nu am făcut-o

dinadins. El însă o ținea una și bună. Era o minciună atît de mare încît îmi ieșisem din fire. Știam bine că, de fapt, vroia să-i dau 2-3 pesos. Înțeleg, să plătești bacșiș cînd comiți o greșală de circulație, cînd ceri să ți se facă o favoare, dar în nici un caz cînd ți se servește o minciună grosolană. Eu am respectat culorile semaforului. Și unde mai pui că individul mi s-a adresat pe un ton de-a dreptul brutal. A văzut că sînt femeie și și-a imaginat că își poate permite orice. Mă hotărîsem să merg imediat la primul post de control pentru a-l reclama. Dreptatea era de partea mea. Mă privea, și zîmbindu-mi viclean îmi deshi-se capota mașinii. Se aplecă. Atunci... nu știu ce m-a apucat. Am introdus cheia de contact demarînd brusc. Eram extrem de furioasă.

Versiune de
EUGENIA VASILE ■

Cine o recunoaște?

Petița din fotografie a fost găsită de Poliția T. F. Adjud, jud. Vrancea, în trenul accelerat 526. Putna — București N în ziua de 15 oct. 1990. Are aproximativ 3 — 4 ani, este blondă și nu vorbește. Cînd a fost găsită era îmbrăcată într-un maleu alb imprimat, pantaloni de trening blumari și era încălțată cu sandale albe de plastic. Rugăm pe cei care pot da relații să se adreseze Centrului pentru primirea minorilor Vrancea, Focșani, str. Miorița nr. 5, tel. 939 / 15376, unde minora se află internată.

VALERIA DORNEANU ■

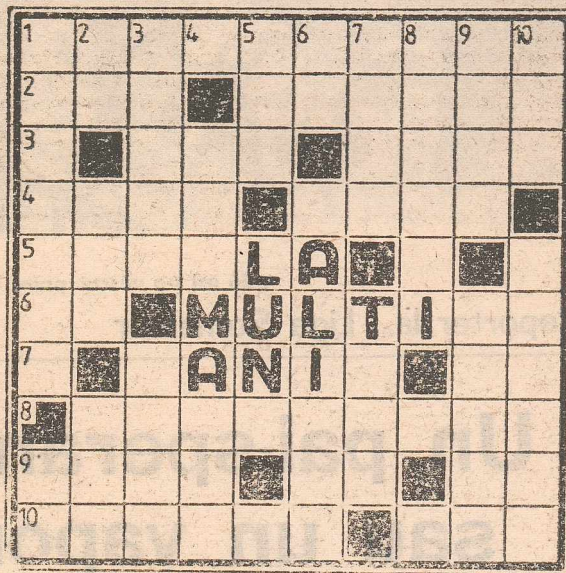

La Mulți Ani

ORIZONTAL: 1) Urători în noaptea de Crăciun și de Anul Nou (sg.). 2) Ultimii invitați! — Cea din urmă. 3) Trăgător la sanie — Cîine de vînătoare. 4) Autorul pinzei „Peisaj de iarnă cu scene de patinaj” (Theodor) — Intins. 5) Un moș tematic... ieșit la pensie. 6) 14 ianuarie! — Lume multă (pl.). 7) Vehicul de sezon — Sorcovit pe spate! 8) Sportiv care evoluează pe gheață. 9) Polei... — Corina Matei — Începe revelionul! 10) Mormane de zăpadă — Zăgaz. VERTICAL: 1) Regretat actor român, nelipsit în timpul vieții, din programele de Anul Nou ale micului ecran (Toma) — Primit cu urale în timpul revelionului. 2) Omăt pe margini! — Pronume posesiv — Localitate în Chile. 3) Sclipirea steluțelor din brăduțul de Crăciun — Farmec personal. 4) Antren. 5) Fără nici o valoare — Încep cu ianuarie și se termină cu decembrie. 6) Diana Lungu — Băuturi tari. 7) Insulă de corali — Echipă sportivă. 8) Pasiunea fumătorilor. 9) Zăpadă — Își petrec iarna la șes... 10) O dată pe an... — Potrivnic (fig.).

Dicționar: PUA.

MIHAI ZGUBEA ■

Colocvii la distanță

Bilanț

Orice om de bun simț încearcă la sfîrșitul anului nevoia de a se gîndi, nu atît la ceea ce a făcut, ci mai ales la ceea ce n-a făcut. Indiferent de genericul sub care a apărut prezenta pagină a revistei „Flacăra” („Aveți dreptul? Aveți dreptate!”, sau „Colocvii la distanță”) ea și-a propus, nu doar simplul dialog cu cititorii, ci și rezolvarea unor probleme cetățenești.

La ora bilanțului, nu ne gîndim să amintim ce s-a făcut în ultimul an; trăind tot în provizorat și incertitudine, nu zicem decît, bine că s-a făcut! Ne aplecăm însă, cu îngrijorare, asupra situațiilor în care nedreptatea semnalată, nu numai că n-a fost înlăturată, dar a luat forme de-a dreptul aberante. Trei scrisori — trist cadou de Crăciun — ne-a umbrît sufletul.

Totală indiferență

În numărul 34 al revistei, publicam sub titlul „Poști de-lel contrazicești”, apelul domnului Constantin Moroșanu din Moinești, str. Zorilor nr. 15, județul Bacău, către Ministerul Muncii și Ocrotirilor Sociale, vinovat de omiterea la calcularea pensiei, a 8 ani de vechime în cîmpul muncii.

Constantin Moroșanu ne scrie după 4 luni: „Pînă astăzi nimeni de la Ministerul Muncii nu a catadicsit să dea vreo răspuns. Adresîndu-ne cu necazurile noastre celui mai competent organism în domeniu, chiar asta merităm: să fim tratați cu totală indiferență? Despre ce democrație poate vorbi „onor” Ministerul Muncii? Nu este, oare, acest minister cel care are cele mai largi implicații în

problema drepturilor omului?”

Un fel de favoare

Constantina Neață din Onești ne-a scris prima dată în luna septembrie. Era strigătul disperat al unei mame cu patru copii „selecționată” să facă parte din lotul celor care n-au de lucru la Combinatul Petrochimic. Ce s-a întîmplat după apelul nostru, din numărul 38 al revistei, apărut sub titlul „Somaj mascat”? Nu facem decît să spicuiem din recenta scrisoare trimisă redacției: „Sînt Constantina Neață, de la C. P.

Ritmuri pentru nunțile necesare

Fotografie de GIG MOTOIANU ■

Onești, subingineră pe post de operator, care în ultimul timp a ajuns pe post de măturotor, să curețe WC-urile. Că știm să scriem — se referă la mine — dar să muncim, nu. Muncim! Dar, cu rost și ce am învățat. Trăiesc cu sentimentul că le stau în ochi ca un ghimpe. Această, legat și de faptul că v-am scris (pe semne

„că nu le-a căzut prea bine”) și pentru că mi-am exprimat punctul de vedere și e logic că nu le-a plăcut. În loc să se gîndească cum să facă să funcționeze instalația STIREN! De ce nu ni se spune clar, care sînt motivele pentru care această instalație (frumoasă, curată, bună, altă dată) se pornește și se oprește de zeci de ori? Sîntem tînuși într-o stare de nesiguranță și de neliniște. Am fost învățați să tăcem și să facem cum ni se spune. Adică, să nu comentăm. A spus-o șeful de instalație — să nu mai comentez și să fac tot ce mi se spune, că post de operator nu

Nici nu se poate altfel! După mulți ani de școală, cum să-ți inchipui că încredințarea unei mături a ajuns o favoare?

Urmări catastrofale

Cum chestiunea pusă în discuție de domnul Kovács Béla din Tîrgu Secuiesc și publicată de noi în 20 iunie sub titlul „N-ați greșit domnule contabil se?” era mult mai gravă, urmările au fost catastrofale. Un fragment din prima scrisoare: „Nu cumva ați greșit domnule contabil sef cînd ați dat dispoziție să se înregistreze în evidența contabilă la cont 750 suma de 166255,66 lei, proveniți din lipsa în gestiune la unitatea Mic-gros?... În Mic-gros” opere alese „nu au fost.”

A doua scrisoare a domnului Kovács Béla este stupefiantă: „Conducerea administrativă a I.C.S. Mixt Tîrgu-Secuiesc mi-a desfăcut contractul de muncă în conformitate cu C.M. art. 130 lit. i în mod ilegal și abuziv, datorită activității mele de după 22decembrie 1989 și mai ales datorită faptului că am îndrăznit să scriu adevărul, apărut în ziarul dumneavoastră numărul 25. Precizez că ceea ce am relatat, a fost cuprins și în platforma program al CPUN pe întreprindere. Totodată, vă fac cunoscut că organele de jurisdicție din judecătoria locală, prin sentința civilă nr. 537 / 9 noiembrie 1990, a admis contestația mea, dar conducerea administrației refuză să mă pună în drepturi.”

Cu alte cuvinte, nici puterea judecătorească nu mai are... putere.

În loc de concluzii

Iată deci, o nouă confirmare a realității ultimelor luni. Cînd presa scoate la iveală adevăruri care nu convin, se cheamă că este „destabilizatoare”. De la acuzații violente, pornite chiar din virful actualei structuri,

pînă la „pedepsirea” celor vinovați de a fi îndrăzniți să vorbească, nimic nu este omis.

Ce putem gîndi acum, la sfîrșitul unui an greu pentru toți? Că vom lup-ta în continuare pentru adevăr și vom fi alături de cei care au curajul să ne stea aproape.

Grupaj realizat de LIANA TATOS ■

POȘTA REDACȚIEI

Dăneș Grigore — comuna Birsana, jud. Maramureș: V-am expediat cele două numere pe care poștaşul nu vi le-a adus, din motive numai de el știute.
Ioan Rechișan — Bîrzava, jud. Arad: Nu cunoaștem motivele pentru care nu vi s-a făcut abonament la „Flacăra” pe tot anul. Este, probabil, o măsură locală.

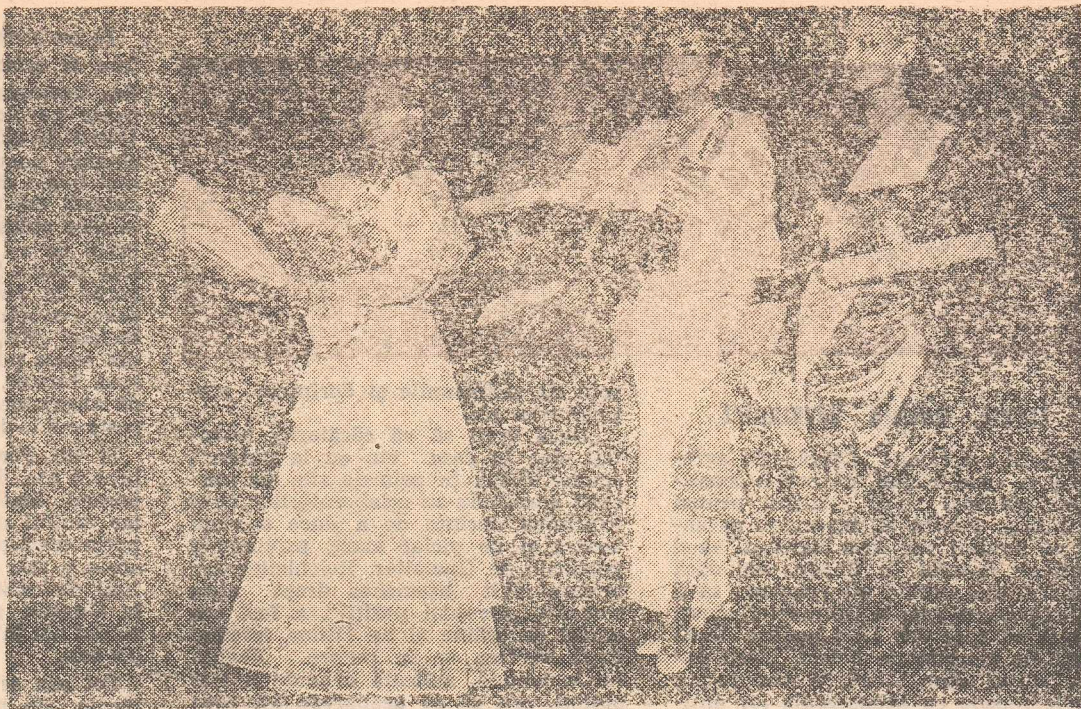
Nicolae Tudor — comuna Jilava, Sectorul Agricol Ilfov: Nu sîntem specialiști în probleme de vinificație, dar ne-am interesat. Puteți bea liniștit vinul, nu există nici un pericol (decît de a vă îmbăta).
Răban Nicolae — Pitești, str. N. Bălcescu, bl. J 3 ap. 13: U.R.S.S. nu, este membră a Comunității Economice Europene. Cele 12 state membre ale acestui organism sînt: Franța, Anglia, Italia, Germania, Belgia, Olanda, Luxemburg, Spania, Portugalia, Grecia, Suedia, Norvegia.

Frumusanu Daniela — București, str. Moise Nicoară, nr. 36, sect. 3: Scrisoarea dv. ne-a parvenit abia în 12 decembrie, iar evacuarea trebuia să se producă în octombrie. Nu știm dacă mai este de actualitate apelul făcut, așa că vă rugăm să reveniți cu precizări.
Iulia Dragoș Bran — Timișoara: E îndreptățită revolta dv. împotriva „corigenților la istoria adevărată a țării”, cei care au profanat la Alba-Iulia sărbătoarea noastră națională.

Fichiu Alexandru — satul Vlășia, com. Dragomirești, jud. Vaslui: Vă rugăm să reformulați sesizarea în termeni mai expliciți. De asemenea, am fi recunoscători să ne ajutați să interpretăm corect fraza interogativă din finalul scrisorii: „De ce ești, domnule, mămăligar și acoperi niște criminali?”

Dimofte Vasile — Birlad, str. Republicii nr. 298: Nu am priceput despre ce fel de încălțăminte e vorba. Termenul de „pensionari” e necunoscut fabricilor de încălțăminte.

VALERIA DORNEANU ■

MISS ROMÂNIA

„Miss” este un cuvânt străin și înseamnă „Domnișoară”. El însă a pătruns de mult în toate limbile pământului cu sensul de „frumoasa frumoasă”, „cea mai frumoasă”. Deci, domnișoarele de pretutindeni participă la fel de fel de concursuri de „Miss”, dar în fiecare țară cel mai rivnit este, firește, titlul suprem. După mulți ani de interdicție, s-a organizat și în țara noastră, în 1990, primul concurs „Miss România”. Noi, cei care ținem un condei în mână, am putea să ne batem cu pumnul în piept intrucât coroana de „Miss România” pe anul acesta a fost câștigată de o ziarisă, Daniela Nane, din Iași. Dar n-o facem, ci numai ne bucurăm, în rind cu toată lumea.

Mușchetarii grației în garde

La inițiativa de fericit augur a Companiei Autonome de Turism pentru Tineret, am avut șansa de a întâlni — în cadrul unei cordiale conferințe de presă — patru dintre câștigătoarele concursului „Miss Tinerete România 1990”, participante la concursuri internaționale de frumusețe.

Natura, pare-se, a fost generoasă cu noi. Sunt frumoase românele? Da, românele noastre sunt frumoase, negreșit. Am spus-o noi, au spus-o alții: au fost nevoiți să o cunoască. Acum începem să gîngurim, să silabisim, să auzim treptele spirale ale civilizației. Fetele noastre ambițioase ne reprezintă cu dragoste, chiar dacă începutul e dificil și inert. Când privești rîndurile de pe podium, ele rememorează jocurile copilăriei și, parcă, departe de casă, se răsună în minte instantaneu tîlcul refrenului risipit: „Batista parfumată / Se-așază la o fată...”.

Un debut internațional promițător

MIHAELA RĂESCU, 21 de ani, studentă în anul II Medicină — Craiova, Miss „Tinerete România” — Costinești 1990, locul 12 la concursul „Miss World” (Anglia); blondă, suplă, volubilă, cordială, rezistentă.

„După succesul de la Costinești și după călătoria — recompensă în Statele Unite, am fost oarecum buimăcită. Tururura absolut nouă a evenimentelor respective, experiența prin care am trecut, m-au făcut să-mi reconsider părțile anterioare despre lume, poate chiar și despre mine însămi. După ce am devenit cetățean de onoare al statului Maryland și după întreg periplul extraordinar de interesant în America, am început să cred mai mult în propriile mele posibilități. Participarea mea în Anglia și Irlanda la prestigiosul concurs „Miss World” a venit să-mi întărească supozițiile. În concurs de miss de anvergură respectivul concurs nu

e o simplă trecere în revistă a modelelor supuse probelor, finalizată de o jurizare clasică. În primul rînd, nu a existat o jurizare în public, ci au fost trei jurizări diferite, cu cite 10 personalități diferite. Probe efectiv nici n-au existat. Au avut loc scurte convorbiri ale concurenților cu juriul; în rest, s-a făcut asupra noastră un studiu general pe întreg parcursul concursului: mișcare, grație, dezinvoltură, bun gust vestimentar, inventivitate, spontanei-

ne”, Sofia — 1990, brunetă, sex-appeal, personalitate puternică, putere de seducție.

„A fost un concurs interesant; de fapt, au fost prezentate secvențe și la TV. Răstimpul de două săptămîni de prețuire nu a însemnat prea mult. Poate pentru concurențele experimentate înseamnă ceva. Când ești însă novice și nu ești sprijinită cu seriozitate din punct de vedere material și moral, lucrurile se complică teribil. Eu una, am fost

și am obținut un neașteptat loc 3, supratitrat „Miss Revoluția”.

„Parcă eram a nimănu!”

CLAUDIA NIȚĂ, 20 de ani, studentă în anul II la T.C.M. București, locul 3 la concursul autohton „Miss Fotbal România 1990”, Miss „University” — Sofia 1990; șaten-roșcată, candidă, emotivă, grațioasă. „În timpul concursului am înțeles că o „miss” reprezintă

un fîm mai onorabil, reprezintă la Sofia. A fost o situație penibilă; parcă eram a nimănu! Atitudinea discreționară și dezinteresată a dînselor m-a uimit. Venisem eu, oare, cu adevărat, să reprezint România? M-am trezit obligată să apar în toaletă de seară mini, spre exemplu. Ce să mai vorbesc? ... Sint oarecum dezamăgită: excursia-recompensă de la „Miss Fotbal” în Franța nu a fost onorată, cea de la Sofia vizind Irlanda, de asemenea. Cu toate acestea, mă tentează o carieră de model, de manechin. Am suficientă propuneri în acest sens”.

„Hrănită și amăgită cu iluzii”

ELENA ZAHA, 20 de ani, absolventă a Liceului de matematică-fizică din Oradea, „Miss Bihor”, premiul special „Miss All Nations” (Germania) 1990; blondă-pal, perfect proporționată, gestică studiată, spirit independent, foarte atrăgătoare.

„Am intuit de la început foarte bine: ca să-ți valorifici șansele invitate de pe urma mamei-natură, e absolut necesar ca la propriul succes să concurești mai mulți factori. O parte din de propria personalitate (inteligentă, prezentă de spirit, calități native indispensabile, fler) iar cealaltă parte de asigurarea materială și morală, care nu mai depinde de concurență. Un manager devotat și realmente dornic de a conlucra în ideea unei reprezentări cit mai onorabile este strict necesar. Fără reclamă și publicitate susținută, rezultatele vor fi de cele mai multe ori modeste. Spun asta din experiență, din cele trăite aici, dar mai ales în Germania. Premiul meu este o distincție importantă și Occidentul a fost plăcut surprins să asiste la încununarea unei române. A fost, așadar, o premieră totală. Pentru viitor? Mă pregătesc deja pentru concursurile mari ale anului următor: „Miss Globe” (Turcia) și „Miss Calendarium” (Los Angeles — S.U.A.). Sint increduloare și aceasta nu e puțin lucru!”.

CRISTIAN PAVEL

Niciodată faliment la frumusețe!

tate, naturalețe. Am îmbrăcat o dată și un costum național, ca fiecare din cele 81 de concurente. Consider că locul 12, obținut de mine din 81 de concurente mă onorează. E un debut internațional promițător.

„Am fost realmente handicapată!”

ADELA MARIAN, 18 ani, studentă în anul I la Institutul particular de Teatru, locul 2 la concursul „Miss Fotbal România 1990”, locul 3 la concursul „Miss Țările Dunăre-

realmente handicapată! Am picat în iureșul concursului oarecum dezorientată. Toate-le mele — numai eu știu cum au fost și cite! — nu puteau rivaliza cu cele ale manechinelor versate și generos sponsorizate. N-am avut costum național (n-am știut; era, de fapt, sarcina însoțitorilor mei, care erau în cunoștință de cauză) și de aceea m-au sililit efectiv să îmbrac unul... bulgăresc. M-au împoțonțat într-atît, încît a trebuit să stau crispată tot parcursul probei. Din fericire, cum-necum, m-au plăcut cei care au deliberat

tă un mesager al țării, o carte de vizită vie, naturală și expresivă. La noi încă se mai trăiește cu falsa impresie că un astfel de concurs trebuie să capete întotdeauna caracter de șuşanea, de afacere, de circ, unde pe fondul hăhăielilor, concurențele ar trebui să ațîțe masculinitatea, dansind eventual în costum de baie pe muzică disco. Nu, categoric, avem de luptat cu mentalitatea asta deformată. Poate și din această cauză organizatorii și managerii mei, d-nele Mihaela Cociș și Doina Berchină nu s-au preocupat să

Evreii, pavăză Germaniei

Hitler... s-a referit la problema evreiască. A spus, rîzînd, că evreii constituiau cea mai bună pavăză pentru Germania. Pentru el, însemnau garanția că străinii vor lăsa Reich-ul să-și continue drumul în liniște. Iar dacă democrațiile străine nu vor vrea să-și ridice boicotul asupra Germaniei, evreii vor fi cei care vor plăti pentru toate pagubele cauzate de boicot. „Veți vedea atunci cum ceilalți vor înceta foarte repede cu propaganda lor anti-germană. Evreii vor fi încă niște binefăcători pentru Germania!”. Invitații au pufnit în ris. Bineînțeles, într-o bună zi această idilă va sfîrși brutal pentru evrei. Atunci cînd li se va fi luat totul. Dar și în acel moment Hitler va deține puterea de viață și de moarte în ceea ce-i privește. Foarte prețioasă viață a evreilor. Din nou, toți au izbucnit în ris. Hitler însuși glumea: „Streicher mi-a propus să-i așezăm, dacă va fi război, în primele rînduri de trăgători. Pretinde că ar fi cea mai bună metodă de protecție pentru soldații noștri. Mă voi gîndi la toată chestia asta!”. Această nouă glumă a avut darul să declanșeze veselie generală. Iar Hitler, în entuziasmul provocat de propria sa maliție, a expus măsurile pe care avea de gînd să le ia pentru a lua averile evreilor, progresiv dar fără milă, pentru ca, mai apoi, să-i izgonească din Germania. — „Toate aceste proiecte vor fi executate. Nu mă voi lăsa influențat de nimic”. În special în anul 1938, aceste proiecte au fost puse în aplicare. Este în afară de orice îndoială că totul fusese bine gîndit și pregătit cu multă minuție de mai mult timp. Pogromul a fost cu totul altceva decît un reflex de furie la asasinarea lui von Rath.

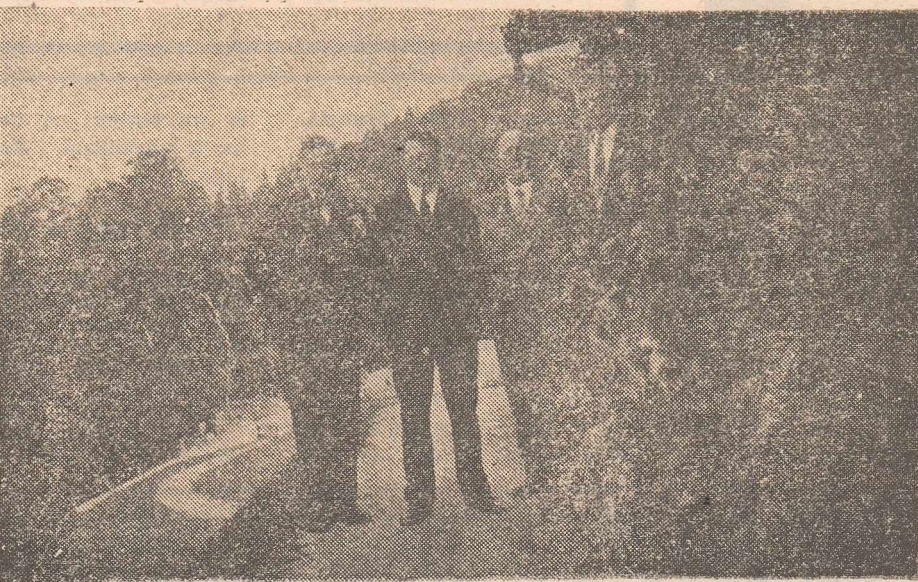
În 1933, după primul pogrom în Germania, Hitler s-a văzut nevoit să îmblînzească puțin măsurile împotriva evreilor; dar avea cu atît mai multă grijă să nu lase să adoarmă sentimentul antisemit. De mai multe ori, după acest moment, l-am mai auzit pe Hitler exprimîndu-și părerea despre evrei. Voi mai vorbi despre toate acestea. Nu am amintit de ele pentru a sublinia acum ce impresie stranie provoacă întîlnirea aceasta a noastră la Cancellarie: un mic dejun pașnic, mobilier provincial, camarazi de partid veniți din toată țara, Cancellarul marii Germanii primindu-i prietenește și în toată această atmosferă intimă, iată despre ce se vorbea: omoruri, revolte, închisori, asasinat! Contrastul era grotesc, între micul burghez stîngaci și aproape necivilizat, în mijlocul altor germani din clasa medie a societății și ferocitatea visurilor criminale pe care le discuta ca și cum ar fi fost lucrul cel mai firesc. Adevărul este că acești mic burghezi ajunși la putere nu sînt deloc niște provinciali bonomi și placizi care, adunați laolaltă, bravează pentru a se uimi reciproc. Sunt de fapt ratații societății normale care sînt plini de ură refulată, de invidie și gelozie. Sînt într-adevăr gata să fărîme lumea, se înconjoară de simbolurile cele mai frapante ale epocilor celor mai înapoiate sau se deghizează în conducători de briganzi din timpul Renașterii. Un spectacol grotesc, un șef de bandă în mijlocul acoliților săi. Nici un cuvînt care să trădeze entuziasmul, nici un fel de îndemn moral, nici un gînd de solitudine față de posibilele necazuri ale celor prezenți. „Faceți ce vreți! Descurcați-vă!”. „Ce-mi pasă mie de fericirea sau de necazurile altora!” — a exclamat odată Hitler, cînd eram și eu de față. Chemarea la violență, la ură, la răzbunare, acestea erau lecțiile pe care Führer-ul le dădea colaboratorilor săi, singurul mesaj pe care ei îl aveau de primit înainte de a se întoarce la treburile lor.

Îmbogățiți-vă

Cu toate acestea, Hitler știa foarte bine că omul normal nu poate trăi numai din ură și răzbunare. Folosindu-se de arta de a exploata cele mai josnice instincte omenești, Hitler ținea

cont de slăbiciunile și dorințele susținătorilor săi.

„Dacă vreți să vă căsătoriți, așteptați ziua în care vin eu la putere”, spunea Hitler în primele zile ale mișcării adresîndu-se colaboratorilor ce-și exprimau dorința de a duce o viață ușoară și pe picior mare, privindu-și posturile de Gauleiter, Reichleiter sau oricare altul asemenea drept niște sinecure. „Ocupați poziții”, a fost cuvîntul de ordine al lui Hitler, imediat după venirea sa la putere. Regula fundamentală, aplicată oriunde a fost posibil, era să se acapareze tot ceea ce putea însemna sinecură. Toți membrii ierarhiei, indiferent de rangul lor, ascultau cu plăcere pe dr. Ley, șeful bețivan de la Frontul Muncii care, cu vocea sa dogită, cînta peste tot cupletul atît de popular „Culegeți de astăzi trandafirii vieții, înainte ca ei să se vestejească”. Iar fiecare repeta cu mare satisfacție: „Bucurați-vă de viață și îmbogățiți-vă!”. „Nu sîntem niște personaje uricioase!” se spunea în anticamera lui Hitler. „Să-ți crezi tu însuși poziția”. „Iert foarte multe lucruri oamenilor

Forster, Gauleiter de Dantzig, Hitler, dr. Rauschning și Linsmayer, fotografiați în fața vilei lui Hitler, la Berchtesgaden, după convorbirea relatată de doctor în primul capitol al cărții sale. Fotografia a fost făcută de Rudolph Hess.

mei” spunea adesea Hitler la aceste mese. „Faceți ce vreți, dar nu vă lăsați prinși”. Hitler însuși își împingea prietenii la vinătoare. De altfel aceștia nu așteptau să li se spună de două ori. În acea perioadă am auzit pentru prima dată sloganul „corupția dirijată”. Ea era evident un fenomen concertat, nu numai unul tolerat. Erau chiar unii care-și exprimau speranța că va veni de hac național-socialismului însuși. Hitler știa însă că trebuie să arunce acestor nemîncați cîteva oase de ros, satisfăcîndu-le și alte instincte decît cele sălbatice. După loviturile dure, poziții liniștite; în lipsa unei adevărate revoluții, măcar avantajele unei revoluții: calea liberă spre lupta pentru poziții.

Desigur, nu este un fapt nou în istorie ca o revoluție să spună copiilor ei: „Îmbogățiți-vă!”. Numai că naziștii își umpleau buzunarele într-un mod atît de scandalos, încît nimeni nu mai putea urmări cadenta jafului. Una, două, patru vile, case la țară, palate, coliere de perle, covoare orientale, tablouri de preț, mobile de valoare, zeci de automobile, șampanie, pămînturi, ferme, uzine. De unde veneau banii? Oare acești oameni nu fuseseră în trecut săraci lipiți pămîntului? Nu erau plini de datorii? Acum aveau să cumuleze trei, șase, douăsprezece funcții și tot nu le era de ajuns. Aveau slujbe de toate felurile, locuri în consiliile de administrație, dividende, avansuri și gratificații substanțiale. Toți se puneau la dispoziția lor. Fiecare bancă, fiecare afacere în stil mare voia să aibă un militant al partidului în chip de protector pe statul de salarii.

În perioada aceasta, Führerul renunțase la salariul său de Cancellar. Dădea exemplul bun al unui om care n-are nevoie de avantaje materiale. Lucru de altfel foarte adevărat. Într-o singură noapte, a devenit editorul cel mai bogat din lume, plin de milioane, autorul cel mai citit, cel mai lecturat în mod obligatoriu. Putea să-și permită luxul de a-l blama în public pe Goering pentru felul său princiar de viață: vorbe în vînt, cu scopul doar de a calma suspiciunile din anume medii sociale. „Hitler este foarte, foarte trist din cauza purtărilor lui Goering” mi-a spus Forster. „Trebuie să ne ținem clar de angajamentul luat: nici un salariu peste o mie de mărci”.

Și lui Forster îi convenea să vorbească așa. Și el ocupa cinci funcții în paralel, toate extrem de gras plătite, iar venitul său lunar reprezenta de cel puțin douăsprezece ori mai mult decît acele o mie de mărci. Doar în cîteva luni, devenise proprietarul unor imobile în Gdansk, asta în condițiile în care, cu doi ani în urmă, venise aici fără nici un ban.

Tot așa se petreceau lucrurile și la Berlin. Un ministru al noului guvern și-a plătit mobila în valoare de nouăzeci de mii de mărci din fondurile statului, lucru pe care mi l-a povestit plin de indignare un funcționar de la Ministerul Finanțelor. Goering își pardosea baia cu plăci din aur masiv într-una din multele sale reședințe oficiale. Hitler însuși, fără a ține seama de protestele controlorilor de la finanțe, a ordonat plata unor salarii nemaipomenit de mari pentru noii săi Statthalter. Finanțele plăteau. Iar omul de pe stradă, văzînd îngrămădirea de mașini de lux în fața clădirilor oficia-

și-au înghițit pe loc toate reproșurile lor prostești. Hitler a izbucnit în ris. „Este bine să-i sperii din cînd în cînd pe oamenii ăștia, să le faci pielea de găină. În ceea ce privește pe camarazii mei de partid, ei bine, ei au un cont deschis la mine. În definitiv, au luptat nu numai să iasă din mizeria națională, dar și din mizeria lor personală. Ar fi grotesc să nu spunem deschis acest lucru. E sarcina mea de bun camarad să veghez ca acum fiecare să aibă un venit convenabil. Luptătorii mei, cei cu care am stat alături din primele zile, o merită din plin. Și, dacă contribuim la măreția Germaniei, avem dreptul să ne gîndim cîte puțin și la noi. Nu trebuie să ne pese de noțiuni burgheze ca onoare sau reputație. Domnii ăștia să înțeleagă foarte clar: facem la lumina zilei și fără nici un scrupul ceea ce ei făceau pe ascuns și plini de remușcări”. Hitler începu atunci să se indigneze și să urle. „Oare burghezii ăștia cred cumva că-i vom ajuta să iasă din rahat și apoi o să ne întoarcem acasă cu mîinile goale? Prea comod, domnilor!”

Cum pot să ne asigurăm puterea dacă nu pun mîna pe toate funcțiile? Să fie mulțumiți că n-am procedat ca-n Rusia, unde i-ar fi împușcat demult”.

Aceasta era „corupția voită și dirijată”. Dar Hitler mai avea încă un gînd ascuns. Știa că nimic nu leagă mai mult oamenii între ei decît fără-delegile pe care le-au comis împreună. Am aflat mai apoi cum erau „cumințiți” membrii suspecti ai partidului, puși să comită un act împotriva legii. Apoi erau ținuți la respect. Se putea obține un rezultat identic dar într-un mod mai agreabil, convocîndu-i la jaful pe care-l așteptau de atît de mult timp. Solidaritatea elitei partidului nu era altceva decît o complicitate. Fiecare era controlat de celălalt. Nimeni nu mai era propriul său stăpîn. Iată care erau sensul și scopurile secrete ale ordinului: „Îmbogățiți-vă!”.

Mai mult, încă din această perioadă și cu mult înainte de revelațiile recente asupra acestui subiect, circulau zvonuri perfect fondate asupra precauțiilor luate de conducătorii partidului. Fiecare dintre ei, fără excepție, își transfera continuu bani în străinătate pentru a-și face rezerve importante în caz de probleme. Pe lângă bani mai exista cel mai adesea, într-un seif sau la un notar, cîte un dosar plin de documente compromițătoare a cărui publicare ar fi fost o lovitură cumplită pentru un număr mare dintre personalitățile partidului național-socialist. Aceste dosare erau alcătuite ca o protecție pentru depozitarii lor împotriva ostilității altor șefi de partid sau a intervenției autorităților. Metodele folosite erau, iată, identice cu cele ale gangsterilor. Toți șefii partidului, fără excepție, își asigurau astfel viitorul nu numai după căderea regimului, ci și existența lor prezentă precum și stabilitatea poziției lor. Nu s-ar putea descrie exact amploarea acestui val de corupție care a cuprins brusc și irezistibil întreaga Germanie.

Un Gauleiter, al cărui nume nu vreau să-l citez căci a făcut parte dintre oamenii cinstiți ai partidului (și ca atare s-ar putea să joace un rol și după căderea regimului) mi-a mărturisit sincer că a trebuit să-și ia și el măsuri de prevedere împotriva unor asemenea metode. N-avea de ales. Dacă ar fi acționat altfel, nu numai că și-ar fi pierdut situația, dar ar fi fost imediat asasinat. M-a sfătuit, foarte ferm și cu toată prietenia, să-mi fac și eu rost de asemenea documente incriminatorii pentru adversarii mei, mai ales despre Gauleiter-ul Forster. A mai adăugat că, avînd în mînă asemenea dovezi, mi-aș putea considera poziția ca sigură, altfel fiind condamnat să rămîn pe vecie un funcționar subaltern oarecare. Fonduri în străinătate și dovezi scrise, iată ce putea face ca un om să devină invulnerabil. Își luase și el asemenea măsuri de prevedere și avea intenția să-și trimită soția în străinătate pentru ca ea, acolo, să-i poată apăra mai bine interesele. Evenimentele i-au dat dreptate. Împotriva oricăror așteptări, a reușit mulți ani să deçoace toate cablele și să se mențină în funcție.

(va urma)

— Domnule Radu Ciuceanu, sinteti președintele Comisiei pentru cercetarea abuzurilor.

— Da, o comisie parlamentară a cărei mlecetărie a fost atât de dificilă, din motive lesne de bănuț, încât încă din start m-am întrebat dacă odată ajunsă la lumina zilei, după „facere”, nu i se vor pune suficiente obstacole pentru a deveni o comisie fantomă, cu teluri îndepărtate și iluzorii.

— Este succesoarea fostei Comisii pentru cercetarea abuzurilor din cadrul C.P.U.N.-ului?

— Da și nu. Da, în măsura în care ne propunem să ne cufundăm în acea noapte de fărâdelegi care a durat jumătate de veac și să extragem de acolo mult așteptata cronică a celui mai cumpănat coșmar colectiv, comunismul, să-i stringem segmentele, să descompunem bestiarul atât de numeros al celor ce neconțin, cu gândul, cu vorba și cu fapta au dus în fundul prăpastiei națiunea română. Pe acest plan, obiectivul nostru e același, reversul însă e alunecos și plin de capcane. De la primii pași comisia noastră nu a fost dorită!

— Cine ar avea interesul să-i împiedice funcționarea?

— Parlamentului mandatul care ne va permite — și ne va obliga în același timp — să nlăturăm uscăturile din cadrul comisiei.

— Ce înțelegeți prin „uscături”?

— Tot ceea ce într-o pădure cade și este măturat. Fostele instrumente ale puterii comuniste, cei ce au ajutat cancelul să prolifereze, cei ce au ajutat la înfăptuirea genocidului: colaboratorii, delatorii, informatorii. Cei ce azi se atâră pe suferințele altora, demagogii, sicofanții, yesmații.

— Pentru atingerea scopurilor propuse comisia are acces la dosarele securității?

— Răspunsul e negativ. În ofida repetatelor cereri, a enunțatelor promisiuni, ordinele arhivelor ne sînt încă achise.

— Care este pretextul înocent?

— Justificarea mi se pare

ridicolă, dar și condamabilă. Inițial s-a oferit explicația, pe care, din fericire, am înălțurată-o noi, cu mijloacele noastre de informare. S-a afirmat pur și simplu că au fost arse dosarele. Am avertizat că nu credem și că oricine ar fi cel care a distrus documente — și se va dovedi —

mele și să-i reprezinte. De aceea cunoașterea este egală pentru poporul român cu șansa pe care o mai avem de a ne privi semenii în ochi și conducătorii în tribune. Pe de altă parte cu astfel de declarații se condamnă un popor întreg avânt la lettre: o dată că n-ar fi.

— Aveți în vedere situații concrete?

— Evident că da. Sînt cazuri care frizează dreptul comun — într-un limbaj mai adecvat „dreptul cu mina” — sau altele care sînt de o gravitate excepțională. Parlamentul trebuie să fie curat. E inadmisibil ca printre noi să existe

— Ce cazuri se mai află în cercetare?

— Dincolo de cele mărunte, dar care formează universul de interese al fiecărui om — de la buteliile de aragaz, naționalizări de imobile, vexațiuni de orice fel îndreptate împotriva unor persoane — dincolo de aceste probleme cu caracter general, ne străduim să sfîrșim anchetele deja începute, cele eminate politice: asasinat cum ar fi cel al ofițerului Hristu Lucănescu, al lui Victor Ciconeț, lider țărănist, și alții.

— Ați putea alătura aici și lămurirea uciderii tinerilor de la Otopeni?

— Ancheta de acolo se desfășoară pe trei paliere și nădăduiesc că odată cu noul regulament al comisiei dosarul Otopeni va aduce în fața opiniei publice pe cel implicat în asasinarea acelor tineri chemați să-și facă datoria.

— Cum se situează comisia abuzurilor față de cazurile flagrante ale unor Dan Iosif, Vasile Moșu...?

— Prin noul regulament comisia va fi chemată de către Parlament, și în fond de către națiunea întreagă, să sesizeze și să ancheteze orice caz ce pune la îndoială „calitatea” de reprezentant al poporului.

— Ce gânduri aveți pentru organizarea comisiei?

— Pentru a fi un organism viabil al Parlamentului, pentru a realiza obiectivele pe care și le-a propus, pentru a-și justifica încrederea care i s-a acordat, comisia trebuie să treacă la o nouă organizare, în primul rînd să devină națională prin înființarea unui centru în fiecare capitală de județ, centru care să aibă competențe teritoriale. Trebuie să aibă un organism central suficient de mobil și de mobil, cu oameni competenți și aparatură de primă mînă: monitoare, ordina-toare. Dar subliniez, eficiența noastră este legată în primul rînd de calitatea și componența comisiei, de probitatea membrilor săi.

OLTEA MUTULESCU ■

Să nu abuzăm de abuzuri

va fi sancționat aspru și fără milă. Ulterior s-a revenit cu explicația puerilă și la fel de vinovată: Dezvăluirea listelor cu delatori! Păi asta ar însemna un adevărat război civil! Am răspuns sec că aceeași problemă a fost pusă și în fața altor națiuni care au acceptat riscul unor convulsii sociale opunîndu-l tăcerii și îngropării răspunderilor și vinovățiilor. Un popor are dreptul să renască din propria cenușă și chiar dacă rămîne un singur supraviețuitor din seminția lui, conștiința sa, înaintașii săi, moșii și strămoșii au dreptul să-l întrebe dacă este vrednic să le poarte nu-

Toți aceia care, dintr-un motiv sau altul au în biografia lor pagini maculate. Și este evident că orice incursiune în ascunzișul acelor zile, luni și ani ar oferi Parlamentului, țării întregi unica șansă de a-i cunoaște atît pe reprezentanții din acest forum de supremă autoritate, cît și pe cei care mișună printre noi zimbîndu-ne, întinzîndu-ne mina, aceeași mină cu care își trimiteau semenii în adîncul temnițelor, adeseori la moarte. De aceea am afirmat în repetate rînduri că această comisie trebuie să convertească adevărul în dreptate.

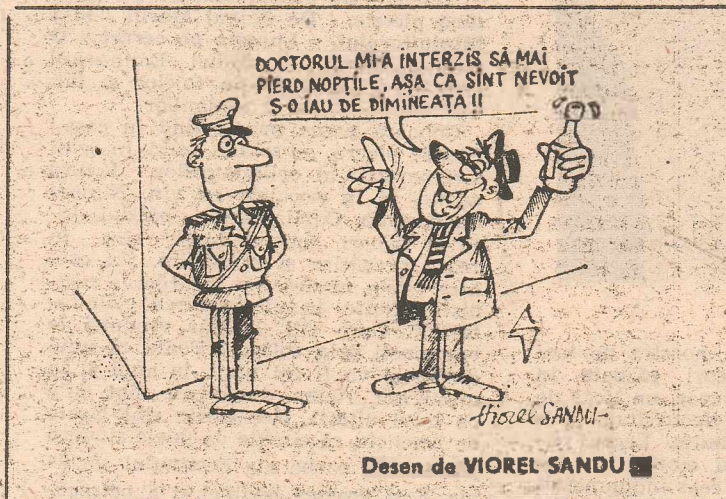
oameni care au slujit regimul de teroare cu bună știință, nesiliți de nimeni, mînați de propriul lor îndemn la căpătulială. Oameni care nu se mulțumesc să ne stea alături, ci ne obligă să-i suportăm la tribună ținîndu-ne lecții de patriotism și de morală.

— Care sînt limitele în care poate acționa Comisia?

Activitatea noastră nu se izbește doar de reaua credință, deseori concertată a celor care și-au căpătat legitimația de a trăi pornind din 22 încoace, ci și de lipsa unui regulament care ar oferi pe de o parte metodologia sigură și legală, iar pe de altă parte ar stabili sfera noastră de competență. Insist asupra acestui ultim aspect intrucît printr-un uzaj mondial, comisiile parlamentare de anchetă au dreptul să audieze și să interogheze pe oricine și oriunde în cadrul național.

— Comisia la în considerare articolele din acea „anunțată parte a presei” care semnalează atrocitățile comunismului?

— Avem un serviciu special care se ocupă de tot ceea ce apare în presă. Sîntem cu ochii larg deschiși asupra acelei gropi comune descoperite în Județul Neamț. Nu vă putem oferi concluziile, dar credem că e vorba de o groapă ce conține un grup de partizani.

Desen de VIOREL SANDU ■

Liberalii și prostituția

Deși mă așteptam ca măcar unul dintre participanți să facă o evaluare a situației actuale a fenomenului, discuția a fost total lipsită de transparență. Nici o statistică, nici o dată reală de pornire, nici o reflecție concretă a situației de fapt. „Reprezentanții” serii a fost dată, in-

semne proaspete ale bolii. Pe atunci, taxa la doctor era 40 de lei. Unii agenți luau carnetele de sănătate și le duceau la niște doctori care le semnau, contra unor sume de bani — și pe care i-am identificat. Am fost chemat la Comunitatea de Moravuri și am fost acuzat că sînt bolșevic și duc la ruină casele de toleranță — ne relatează d-nul

nu există case de toleranță, prostituatele sînt etichetate ca vagabonde, în Anglia, și Franța, casele de toleranță nu sînt admise sub nici un motiv. d-nul Cressin a mai avut amabilitatea să ne declare: „Prostituatele au fost angajate în cadrul Securității și au fost puse să urmărească pe străini și au avut, ca să zic așa, un rol patriotic.” Iată ce

Și delațiunea e o virtute

Revelatoriu mi s-a părut un caz al d-nului Spătaru: „Niște fete «ridicate» de la INTER, într-o noapte, de către o echipă de poliști, trebuiau să semneze niște angajamente (anacronicul «n-am să mai fac», n.a.). La o percheziție sumară, asupra uneia s-au găsit 40 de dolari. Ofițerul de poliție și-a frecat mîinile, bucuros că poate face un caz penal, pentru deținerea ilegală de bancnote străine. Prostituta a propus atunci un tîrg: «Dacă mă lăsați în pace, vă dau autorul unei spargerii la shop.» Poliția a acceptat, bineînțeles, tîrgul. A doua zi, l-am găsit pe ofițerul respectiv făcînd un proces-verbal în care menționa că a găsit, în hol la INTER, pe jos, 40 de dolari...”

Viitorul luminos

O asemenea perspectivă de abordare a problemei sociale care este PROSTITUȚIA se dovedește completamente inutilă. Media de vîrstă de peste 50 de ani a protagoniștilor discuției asigură o inerție confortabilă. Conducătorul mesei-rotunde, V. Săhleanu, a fost o prezență plină de bun-simț. Cel care au avut o perspectivă mai deschisă și lucidă în problemă au fost d-nul doctor Lemnec și d-na Anca Tomescu, cercetător la Centrul de Cercetare pentru Problemele Tineretului, a cărei intervenție a fost salutară. În concluzie: cu asemenea mese-rotunde sau pătrate, PROSTITUȚIA merge, în România, cu siguranță, în marș triumfal, spre un viitor luminos.

MIHAIL GALĂȚANU ■

Prostituția își numără bobocii

contestabil, de o persoană cu un înșelător nume paronimic, A. Cressin (septuagenar? octogenar?) venit să ne vorbească — despre ce credeți? — despre prostituție, din bogata dumisală experiență de viață. După ce a definit, imperturbabil, „prostituția ca un fenomen social, care a apărut și s-a dezvoltat în decursul timpului”, ne-a făcut și un scurt istoric pentru uzul ignoranților, amintindu-ne că „Solon a înființat prima casă de toleranță, cu plată, în Atena, cu sclave”, d-nia sa, d-nul doctor Cressin, s-a apucat să fabuleze politic pe tema propusă. Iată declarația d-niel sale, referitoare la perioada anilor '30, cînd profesa în bransă: „Am fost medicul care controla PROSTITUȚIA. Cînd erau liberalii la putere, pe timpul cînd era ministru al Sănătății Costinescu, am primit sarcina să fac control la casele de toleranță din zona str. Academiei — actualmente Brezoianu. Jumătate din prostituate le-am băgat în spital. Unele nu prezentau

Cressin, într-o românească stricată și obosită. Opinem că, astfel, fiind declarat „bolșevic”, d-nul Cressin și-a confecționat o bună carte de vizită pentru anii care aveau să vină după război. Nu ne-ar mira să fie declarat și ilegalist.

Din gîndirea socială a unui doctor de partid

Însă partea mai sinistrală a urmat după declarațiile de mai sus. Vă prezentăm, în continuare, un extract de „perle” din gîndirea-de-lemn a doctorului Cressin:

„După Revoluție, în Franța, femeile au luat avînt”. „Dacă se ocupă cu sportul, băiatul își oțelește corpul și nu mai are nevoie de asta (vă închipuiți de ce, n.a.)”.

„O sarcină pentru o fată la vîrstă asta tînărie îi strică dantura complet, fiindcă cere mult calcul...”

După ce a trecut în revistă situația PROSTITUȚIEI, survolînd vajnic toate continentele și spunînd că în S.U.A.

propune, la nivel național, d-nul Cressin:

— Interzicerea reînființării caselor de toleranță (de care dînsul, la 80 de ani, sîntem convinși că nu mai are nevoie, n.a.), chiar prin Codul Penal;

— Reeducarea prostituate-lor (la locul de muncă, probabil, n.a.);

— Organizarea conferințelor de informare la căminele culturale sîtești și la universități;

— Organizarea ocupațiilor sportive;

— Încurajarea căsătoriilor pentru tineri;

— Rezervarea spațiului în cotidiane și prezentarea de către persoane cu experiență în domeniu, a problemei respective.

Obtuzitatea unui asemenea mod comunist de a privi lucrurile e limpede: propunînd tinerilor să facă sport în locul contactului sexual înseamnă să eludezi problema, să te faci că n-o vezi, nicidecum s-o rezolvi.

Cavalerii mesei rotunde

Masa rotundă la care am astat a avut un caracter desolat de anost și, pe alocuri, chiar penibil, dovedînd că delatoriul lui și, în parte, participanții la ea, de altfel persoane notabile, cu „experiență în domeniu”, sînt completamente rupți de realitate. Cu asemenea persoane „specializate în bransă”, prostituția are șanse să înflorească deplin.

Crăciunul și

Prafericitul Teoctist, patriarhul României

În anul 708 de la întemeierea Romei, împăratul Iulius Cezar statornicea, pentru o lungă perioadă de timp, ca Anul Nou să înceapă la 1 Ianuarie. An Nou, Crai Nou, prag de trecere între ani, răstimp în care ne punem în bune raporturi cu timpul, cu Dumnezeu și cu veșnicia. Anul Nou este precedat, însă, de sărbătorile Crăciunului, de marele praznic al nașterii Domnului nostru, Isus Cristos. Zile alese între zilele anului. Cumpănă și prag de trecere între ani. Rit și sărbătoare străveche. Împămîntenită prăznuire. Sînt vreo 12 zile pline de sărbătoare la mijloc, precum saturnaliile la romani. În aceste zile și clipe îndumnezeite, ne gîndim la toți cei dragi din toate zările și depărtările lumii noastre pămîntene, precum și a aceleia nepămîntene. De fapt, se deslușește acum, mai mult ca oricînd, o punte mai luminoasă ca oricînd. O punte între lumea naturii noastre vii, în mișcare, și lumea de dincolo. Creanga de vis a lui Dante străluminează această trecere într-un „Infern” mai mult sau mai puțin discutabil. Tinjim după a patra dimensiune cînd, se știe, nu ne-am lămurit exact despre propriile noastre dimensiuni interioare, mai bulversate ca oricînd. Oricît de pămîntenj am fi în intenții, în gesturi și-n năravuri vechi și noi, ne paște un semn al intrării noastre în lumea nemărginită a infinitului din noi și din cerul instelat de deasupra capetelor noastre.

Iarna, mai blîndă ca de obicei, ne va bate curînd la ferestre, cu miini subțiri de domniță voievodă. Apoi, cu flori de gheață ne va strălumi pașii, precum și calea bună și dreaptă ce o avem de urmat. Mersul vremii este imprevizibil, precum și mersul vremurilor politice la noi și aiurea pe glob. Dacă este tulburat într-un anume fel cursul vremii și al anotimpurilor, la fel de mult este bulversat cursul vieții politice interne și externe dar, mai ales, al aceleia interne.

Frumoșii bătrîni ai satelor noastre

Da, noi sîntem și rămînem romantici în acest sfîrșit de secol și de mileniu. E bine? E rău? Nu știm. Știm că în aceste sărbători de iarnă tulburate ne gîndim cu drag, din drag, la bătrînii satelor noastre. La minile lor aspre, butucănoase și îmbătrînite de munci și vreme, de munci și zile. Acele minii trudite ne mai trimit pîinea pe mesele noastre, poate prea devreme

orășenizate. La satele noastre ne mai gîndim, de unde rareori răzbate, în miez de noapte și de veac, un licăr de lumină. Nu e gaz, iar electricitatea pîlpăie. Lipsurile sînt multe. Legea pămîntului întîrzie, fără motiv. Noi ne gîndim, însă, la acest ceas îndumnezeit de colind și promoroacă la cea mai sublimă „recoltă” a țărănilor noștri. La fiii de țărani ne gîndim. Frumoși, bine

rile. Ne gîndim, deci, la bruma aceasta de țărani, strînși ciopor, ca o mină pe scut, atîția cîți și cum ne-au mai rămas. Poetul spune că veșnicia s-a născut la sat. Noi spunem că și vrednicia. Între țărani din Basarabia și cei din Transilvania nu există o deosebire fundamentală. Află doar că ei se grăbesc precum latinii, încet. Istoria s-ar părea că trece pe lingă ei. Istoria se mai scrie cu ei înșiși, cu pruncii lor risipiți în cele zări ale țării și ale lumii.

Colinde, colinde

În liniștea ancestrală ce se lasă în sfîrșit de an și mare praznic de sărbători luminate se aude, iată, se aude, zăpada vuind din mările văzduhului. Iar mai apoi se aude „protestînd molcum” sub pașii colindătorilor; colindători gardați adesea de lătratul cîinilor treziți parcă și ei din somnul letargic, hibernal. Vocile se dreg pe prispa casei și colindul, vechi și el de cînd e lumea, pătrunde direct în suflete. Te învăluie, pur și simplu, neostentativ, calm, protegitor. „Colinde, colinde / E vremea colindelor / Căci gheața se-nlînde / Asemeni ogîndelor. / Și tremură brazii, / Mișcînd rămurelele, / Căci noaptea de azi-i / Cînd scînteie stelele. / Se bucur copiii, / Copiii și fetele, / De dragul Marii / Își piaptănă pletele. / De dragul Mării / Și-a Mintuitorului, / Lucește pe ceruri / O stea călătorului.” (Mihai Eminescu). Parcă s-a intrupat din folclor și din sufletul vîlătucit al românilor.

Coboară pacea prin colind în case! Stelele picură, cu scînteii verzi, în ochii strălumiți ai colindătorilor. Picură scînteii și în pocalele cu vin. Nimeni nu doarme. Copii, părinți, bătrîni, fete și feciori, toți ai casei sînt în mare pregătire și prăznuire. Cu osebite fetele pîndesc cu încordarea neliștită fofilate în suflet venirea colindătorilor. Oare cîți flăcăi vrednici le vor cînta prin colind? Poate că unul dintre ei va fi cel urșit, la anul și la mulți ani. Acum, supărările sînt date de totul uitării. Necazurile sînt lăsate de izbeliște, să circule de unele singure pe străzile orbe ale destinului șagalnic. E și vremea hodiei și a petrecerii înlănțuite. Răzbuibue la orașe, la sate, colindul nostru sacerdotal.

o atare ipostază pășunistă, idilic excesiv. Mai mare mi-a fost dragă, nemăsurată surpriza cînd, trei ani rînd, o trupă zdravănă de studenți (aveam să știu ceva mai tîrziu că în fond prietenii copiilor mei, Răzviț și Alexandru, care își petrecuseră regulă Crăciunul în Transilvania, poseau zgribuliți, în zorii Crăciunului sau ai Anului Nou, la nivelul 4 și partamentul nr. 20 din str. Ion C. Gă, unde locuiesc, în Capitala noastră bulversată, unde soarele românească numai uneori răsare, dar răsare exagerez cu nimic dacă spun că și studenții bucureșteni colindau înăuna bună a corului „Madrigal”. Bucureștiul nostru, întors pe cap, unde individul este mai singur ca singurătatea însăși, au fost unele din cele mai frumoase serii din viața mea, alături de tîlcul studios. Acele clipe se prelungeau pînă-n zori.

Gîndul mi-a zburat, iuțit, la ai prunciei

În aceste zile și seri trupele lîndători fac parte dintr-un joc magic. Un joc magic în plină nare, într-o murmurare litanică pereche. La orele înserării corăncorați în traiste urlașe cu nuci, colcei și alte bunuri ale tîlcului — încep colindul specific ori acest colind se finalizează gîtor și haziu: „Sufală vîntu’ / Na, / Scoală, gazdă, dă-mi ch / Puică albă bagă-n sac, / Scoală, dă-mi colac; / Cit roțița plug / Umple traista pruncului. / Dă-lacu’ de mi-i da / Că mi-i scum buța / Și-mi îngheață puțuca”. de le rid, se amuză copios la acestor năzbitite versuri. Plecînd acești „boieri mari”, care sînt și ei la urma urmei „români” plîtraștele cîștigă realmente în gî și în miresme. Puii de om, colind piticoți, își continuă astfel, de la la gazdă, un lung și binemerit riplu al cîntului și al colindului menj nu-i refuză. Zeci și zeci de cete de copii, în care sînt uneori și fetele, dar la mică de ceata băieților —, încît în urbe pare acum un urlaș colind frumusețe și măreție îndescri- irepetabile și inconfundabile. dul vine acum din străfunduri purilor, ca mai ieri, și se așă străfundul conștiinței noastre de puțină nemurire, picurată odată cu fulgii de inger.

Seulați, voi români plugari!

Sufletele pruncilor au încălzit bucuria gazdelor. Micii ambasadori colindului, ai cîntului autentic negreșit și alți colindători. Mîptateile cete de feciori. Mult tîl lor ritual concertistic, dacă tem numi așa, răsună pînă-n „La fiecare casă, / Se-aud colinde / Colinda lor frumoasă / Răsună zori / Răsună înspre seară / Al telor cînt / Căci vine, vine iară pe-acest pămînt”. Mai ales fete pîndesc orice umbră de glasur și „găzdăloii” (cu purcelul tăla vinul pus în butoaie bine întrăsteapli colindătorii: „Seulați lați, boieri mari, / Cristos s-a n Seulați voi români plugari, / s-a născut. / Căci vă vin colin Cristos s-a născut. / Noaptea vestitori, / Cristos s-a născut. /

Astăzi s-a născut Hristos

Interviu cu MARIN CONSTANTIN, dirijorul corului Madrigal

— Care e povestea recentului disc de „colinzi și cîntări de Crăciun” pe care corul „Madrigal” l-a lansat cîntîndu-l într-un tulburător spectacol la Sala Palatului?

— Acest disc a fost înregistrat în 1979—1980, cu speranța că la finele lui ’80 îl vom putea dăruî tuturor celor ce trăiau (și trăiesc) întru spiritualitatea românească. Din nefericire n-a putut apare. E lesne de înțeles de ce! Mulțumesc celor ce-au săvîrșit Revoluția și lui Dumnezeu că în anul de grație 1990 — fiind salvat de către un maestru de sunet de la Electrecord și ținut ascuns — a putut să vadă lumina editării, astfel încît să poată fi auzit de mii și mii de români.

— Înaintea acestui disc, auzeam pe la Europa liberă și apoi multiplicat pe benzile...

— Noi am scos primul disc de colinde în 1967, cel care se dădea la Europa liberă an de an. El a putut apărea atunci datorită scriitor și părintele arhimandrit Valeriu Anania, apoi fiul marelui poet Tudor Arghezi — Barău —, marele literat, poet, dramaturg, Victor Eftimiu și doi oameni importanți din sistemul culturii de atunci au reușit să-l strecoare drept material de propagandă pentru românii din străinătate. Așa a fost și așa s-a făcut că și noi „materialiști” ne-am cumpărat cîte un disc cu colinde de la biserica Sf. Maria din Cleveland, unde era paroh, atunci, părintele Hațeganu. De aceea dînsul nici nu are o prezentare în limba română, ci una scrisă direct în engleză de Victor Eftimiu, care se adresează românilor americani.

— Ce sînt pentru dv. colindele?

— Cîntări de Crăciun și de Anul Nou există la multe popoare dar creația — în acest sens — la noi, la români, este unică și extrem de bogată. Unicitatea e determinată de calitatea și marea frumusețe melodică, de deosebita varietate a colindelor. Ele sînt din perioada precreștină și au ajuns la noi sub formă de ritualuri, de mulțumire cerului și pămîntului ca mai apoi să se îndrepte spre Dumnezeu, Isus Hristos și Fecioara Maria. Într-o anumită măsură, faptul de a nu putea trăi fără colinde e la mine un dat nativ. M-am născut într-un sat în care aceste datini au un farmec și o culoare care, indiferent de starea bunurilor materiale, ne-au făcut o copilărie de basm. Am reușit, spre marea mea bucurie, să însuflu această dragoste și madrigaliștilor care s-au născut, majoritatea, într-o vreme în care colindele erau o sărbătoare.

creșcuți, în virtutea unor legi morale și a unor precepte păstrate cu sfîntenie din tată-n fiu. Legi nescrise, dar nealterate de-a lungul și de-a latul timpurilor; năstrușnice și ele, timpu-

Studenții, studenții

N-ar trebui să forțăm prea mult nota cu satele și numai cu satele. Nu dorim

Sărbătorile de iarnă la români

ce-un Dumnezeu. / Cristos s-a născut, / Să vă mîntuie de rău / Cristos a născut. / Și vă zice, să trăiți, / Cristos s-a născut, / Întru mulți ani, / Micu, / Cristos s-a născut !".

Pregătirile au fost făcute din timp. Mul din hornul caselor trădează mai această asiduitate a pregătirii. Boacele (sarmalele cu păsat de lăi) stau calde și indiferente în oale tradiționale din lut. Cît sînt de teacoase, ele, oalele, se dovedesc a fi încăpătoare. Crăciunile cu carne și nați aburînzi așteaptă, de asemenea, resemnate. Pe mesele îndestulate eaptă colacii și cozonacii. Parcă to- ține de o anumită solemnitate. Gîtu- luf infometat, după atîta umblet al îndătorilor, se „unge” cu horincă cea mai bună sau vin din cel ales, ut anume pentru astfel de ocazii unate. Oamenii se cinstesc pe ale- Tradiționala ospitalitate româneas- nici măcar nu trebuie invocată, ca

„jertfa” ciobanului din baladă ca pe o „extincție”, ci ca pe o întoarcere și o contopire a omului cu natura-mumă. Omul, acum, în cele sărbători alese ale anului, se binevedesăvîrșește, dobîndind astfel un mod mai înalt, superior, de a fi și a vieții pe rotogolul acesta de pămînt, în rotirea-i galactică, albastră, boreală. Nu mai este timp de versul acidulat al poetului: „Mi-e foame, / Mi-e frig, / Mi-e oricine”.

Bărbații și stejarii neamului, bătrînii

Bărbații maturi, desprînși, în Țara Oașului și a Maramureșului, ca și din Columna traiană, încep colindul în ju- rul miezului nopții și-l sfîrșesc abia în „ziorel de ziuă”. Zăbovesc pe la casele oamenilor de omenie, după cum îi ține inima, precum și bucatele și băutura îndestulătoare a gazdelor. În unele zone, fetele și femeile nu colin- dă decît în case; altele însoțesc băr- bații în pelerinajul nocturn și mirific. Cît de variat este acest repertoriu al colindelor (la copii, la tineri, la fe- ciori, la bărbații maturi). Uneori pre- zintă diferențieri de la o zonă la alta. Altele (de cele mai multe ori), mo- tivul și textul coexistă și se compli- nește în și din acel fond etno-folclo- ric original, nepieritor. Dacă folclorul este certificatul de naștere al români- lor, cred că Școala Ardeleană a însem- nat începutul emaneipării națiunii ro- mâne.

Ritualul sărbătorilor de iarnă este însă și unul inițiativ. Inițiere în cele cosmice ale ființei umane. Reaua-cre- dință, reaua-înțelegere, vorba rea și fap- ta nesăbuită nu au căutare. Nici în aceste zile, nici în veac. Nesocotirea virtuții și a credinței strămoșești a pă- rinților noștri este socotită acum ca o mare impietate. Gîndul curat trebuie să-ți stea acum, iluminat, la cele bune, renăscătoare și purificatoare din ființa noastră. Sufletul omului este pregătit acum pentru lucrarea supremă. Sufle- tul omului și prin colind este pregă- tit să dăinuie, de bună seamă.

Iarna existenței noastre

Să îngropăm vechiul an, așa se spu- ne, dar nu cu racilele și murdăriile a- nului care a trecut. Sînt multe de lă- murit, care se lămuresc chiar în ace- ste zile deosebite. Cu gîndul la iarna aspră a existenței noastre nu putem trece, atît de ușor, „pe o blană de fe- reastră”, la dalba primăvară. Vechiul an (imaginea unui bătrîn care moare sau se binevedesăvîrșește cu un copil în brațe), nu o putem rupe acum, de imaginile cataclitice ale morților nea- mului nostru din Revoluția din De- cembrie și cei care au urmat la Tg. Mureș, București, Sibiu, Cluj, Brăila și iar București. Cert lucru, deși ne propunem să iertăm și să fim buni, să fim generoși din fire și din simțire, nu poți ierta acum, chiar în dorința de purificare, atrocitățile săvîrșite de ne-

mernicii călăi ai neamului. Este ade- vărat, cît se poate de adevărat că în- tre mormînt și leagăn ne zbatem în- tr-o viață de om. Dar unii și-au făcut o profesiune de credință din vînzarea, din trădarea de frate, din uciderea de frate. Ei trebuie nu iertați pentru mirșăviile lor, ci puși la stîlpul infamiei și al răspunderii penale. Numai așa se poate separa binele de rău, bi- nele din răul din om. Fără această primenire morală, nu putem intra cu-

re în toate, mai cu seamă în speranța noastră de bine, în folosul omului și al țării. Cu oameni compromiși n ai cum să dai mina nici măcar la cum- pănă dintre ani. Din păcate, mulți dintre acești versați și versați d'ri- guiesc și azi, rău, treburile țării. Cri- za prin care trecem nu este doar una economică, ci și una profund morală. Conducătorii noștri nu au credit mor- ral. Poporul nu mai are încredere în ei. Au dobîndit tronul pe crimă, pe

observă de la sine. În nici un caz nu ține de primitivismul ființei u- re, ci de structura unui popor.

Îți, să colindăm pășunile cerului

ntdelemnul scapără acum în can- care luminează, parcă, tot uni- ul. Stelele, în vîpăi și în devălmă- licăresc din cîmpurile cerului, de e, vorba poetului, ingerii par ju- de o nevăzută mină. Năvălăzută care ține „căderea asta, nesfîrșit blind”. Pe scenele mari ale lumii se văd spectacole mai grandioase ascinate, ca în acest anotimp fer- at. Adolescenții și flăcăii umblă cu ua, Turca, Vicleimul, Capra, cu ul, cu Buhaiul. Fiecare obicei cu rtoriu specific, distinct. Multe re variantele Mioriței le-am auzit spuse în colind. Ele sînt la fel de urătoare în Țara Codrului ca și a ncei, în Basarabia, ca și în Mara- eș. Mircea Eliade nu privește

Colindătorul Ștefan Hrușcă

Imediat după ce și-a lansat noul disc de colinde la magazinul Muzica din Capitală, Ștefan Hrușcă a plecat în America pentru mai mult timp, poate pînă spre primăvară. Iată un colindător care și-a început cîntecul sub streșina bisericii de lemn din satul Ieud, Maramureș, și-l continuă acum prin marile metropole americane, ridicînd stră- vechia colindă românească (împreună cu Madrigalul lui Marin Constantin) la rang de specie artistică planetară. Alături de cuvî- tul-dor, prin mesajul cu bătaie lungă al lui Ștefan Hrușcă, și colinda va deveni un cu- vînt românesc intraductibil în dicționarele pămîntului.

Discul de colinde al lui Ștefan Hrușcă este un eveniment din toate punctele de vedere. Cozile de acum la magazinele mu- zicale unde s-au adus colindele cîntate de el rivalizează cu acelea la cărți, în epoca dinaintea Revoluției, cu cele de la carne, la lapte, pînă. Pentru români, cuvîntul scris și cuvîntul cîntat au fost înălțate, în valorile care le-au slujit, la rang de strictă necesitate vitală, binecuvîntată și spirituală.

Colindele, din cîte știu, primul disc în toată discografia românească, și — ababil — străină, care aduce spre marel public piese arhaice și religioase așa cum cîntă ele în clipa de față, — un eșantion al sacralității românești actuale, în preajma sărbătorilor de Crăciun și Anul Nou. Colindele lui vin din Maramureș, din cea mai servitoare zonă etnografică a țării și e un privilegiu că sînt cîntate de vocea nezeiască a lui Ștefan Hrușcă.

La mulți ani colindei românești și colindătorului ei, Ștefan Hrușcă !

ION ZUBAȘCU ■

rați în sărbătorile de iarnă și nici nu avem cum ieși din sărbătorile de pri- măvară.

V-ați gîndit vreodată cîtă asemănare există între relieful țării și relieful in- terior al nostru ? Dacă relieful natural este vălurit și abrupt, relieful nostru interior a fost și este supus unor con- vulsii nebănuite. S-ar putea ca acele două reliefuluri să ființeze într-o blindă complementaritate. S-ar putea ca mulții „venetici” să fi influențat în- tr-o măsură mare relieful nostru inter- ior. Pe de o parte ne descoperim, la sfîrșit de secol și de mileniu, aceeași blindă împăcare a noastră cu natura și cosmosul nemărginit, pe de alta, descoperim, în cotloanele sufletesti ale semenilor noștri, dorința de a trăda, a parveni și a ucide. Parvenitismul social și precaritatea morală și-au fă- cut casă bună cu ai noștri fanți și bu- fanți, unși peste noapte în te miri ce posturi ministeriale sau guvernamen- tale. La fel ca și comuniștii, repede au uitat de frate, de tată, de mamă, de Dumnezeu și, mai ales, de rădăcină. Sînt oameni fără rădăcină și se vor usca repede, ca boscheții deșertului.

La mulți ani !, cu sănătate !

Fie ca iarna existenței noastre să se preschimbe într-o primăvară izbînditoa-

minciună și fals. S-au compromis nu atît dorindu-și cu aviditate puterea, ci păstrînd-o chiar și atunci cînd știu că un popor întreg înțelege acum că au mințit și au batjocorit nădejile curate ale acestui popor doritor de bine, de pace și de bună înțelegere. Așadar, să îngropăm vechiul an, dar nu lăsîndu-i pe ticăloși să dănțuie, în voie, peste conștiințele noastre !

Fie ca noul an să ne aducă mai multe bucurii în case ! Toate nenoro- cirile și relele să se spele, cum se spune în popor. Dar pe cei care au mințit cu sînge fața neamului nostru, să nu-i ierte Dumnezeu și poporul, niciodată ! Acum, mai mult ca oricînd, se cuvine să nu fim mărunți la su- flet și mari la fapte de peruzea. Nu cerem decît adevărul și dreptatea, din partea unor ocîrmuitori și așa compro- miși de ei înșiși, de preceptele kaghe- biste sub presiunea cărora guver- nează.

Urare de an bun, vă aducem. Să se împlinească tot ce am menit, nu la anul și la mulți ani, ci încă în acest an ! Facă-se voia tuturor, dar facă-se, în sfîrșit, și voia noastră !

Fotografii de DORIN SALAJAN ■ GIG MOTOIANU ■

Mai sint de citit
mii de cărți

Este rîndul tinerilor

În după-amiaza zilei de 21 decembrie 1989, pe bulevardul Magheru din București, la intersecția cu strada Maria Rosetti, un tânăr cu bluză albă, cu părul în vînt, se adresa mulțimii: „Nu vă fie teamă! Veniți cu noi! Oricum, nu mai avem nimic de pierdut. Mai bine să murim decît să trăim așa cum trăim. Dar n-o să murim. Uitați-vă ce mulți sintem. Și dreptate avem noi, nu ei. Hai, veniți!”. Milițienii, soldații îl priveau neclintîți, iar unii dintre ei și-au ridicat cu cîțiva centimetri armele automate. Cîțiva bărbați în haine de piele s-au strecurat repede prin mulțime și au luat poziție în jurul lui. Tânărul i-a cuprins cu privirea pe toți și le-a vorbit și lor, cu o convingere înflăcărată, copleșitoare: „Trageți! Uciideți-mă! Nu mi-e teamă de voi. Voi știți bine că am dreptate. După mine o să vină și alții. Hai, omoriți-mă!”. Ca să fie și mai elocvent, o elocvență disperată, supraomenească, el s-a apropiat de șirul de oameni înarmați și și-a desfăcut cu amîndouă mîinile bluza, oferindu-și pieptul gol țevilor cu guri întunecate: „Hai! Trageți! Trageți!”.

Această scenă zguduitoare avea loc la numai cîteva minute după ce în dreptul Sălii Dalles chiar se trăsesese în pieptul unor tineri. Tânărul pe care îl urmăream cu toții, fascinați, știa bine ce se petrecuse acolo și totuși își cerea cu ardoare rația lui de moarte. Nu era nimic teatral în ceea ce făcea. Curajul lui ieșit din comun și frumusețea lui de ființă omenească îl lumină ne-au făcut și pe noi să ne învingem teama și l-am urmat. N-am să-l uit niciodată. Nu știu dacă mai trăiește sau nu. Dar știu că mii de tineri ca el — ești, studenți, muncitori — ne-au scos din imobilismul nedemn în care trăiam, din rețeaua de justificări sofisticate cu care ne linișteam conștiința și ne-au ajutat să devenim, fie și numai pentru cîteva zile, oameni adevărați.

La conducerea țării se află în momentul de față aproape exclusiv oameni care, atunci cînd tinerii se așezau cu pieptul în fața puștilor, stăteau ascunși și așteptau să afle ce s-a întîmplat pentru că în funcție de evoluția evenimentelor să-și regleze atitudinea. Stăteau ascunși și așteptau în umbră, asemenea unor păianjeni, să profite de situație. N-au făcut nimic ca să grăbească, măcar cu o zi, căderea lui Ceaușescu. Nu au îndrăznit nici măcar să ia parte la mitingul organizat de dictator, să umfle o pungă de hîrtie și să o pocnească, ca să creeze un moment de derută. Nici măcar atît n-au făcut, iar acum stau la conducerea țării, cu un aer grav, și li consideră pe tineri un fel de inamici publici.

Dragii contemporani ai mei care, ca și mine, nu mai sinteți tineri, vă propun, vă cer să lăsați locul tinerilor. Cartea noastră — în plan istoric vorbind — a fost jucată. Numărul de încercări la care am avut dreptul s-a epuizat. Nu spun că tinerii sint mai buni decît am fost noi la vîrsta lor. N-am nici o îndoială că dacă ar fi trăit în timpul dictaturii, și ei ar fi făcut exact ceea ce am făcut noi. Unii ar fi servit cu zel regimul ca să reușească în viață. Alții ar fi făcut compromisuri minime, ca să nu fie persecutați. Alții ar fi trăit retrași, străduindu-se să nu-și spună cuvîntul în nici o privință. Alții ar fi colaborat cu securitatea. Alții s-ar fi opus regimului, mergînd pînă la sacrificiu. N-ar fi fost nici mai curajoși, nici mai lași decît noi. Ar fi suferit un lent, chinuitor și ireversibil proces de degradare morală. Da, ar fi făcut ceea ce am făcut și noi, numai că ei nu au trăit în timpul dictaturii. Ei de-abia acum încep să trăiască și sint curați.

Faptul că ei au făcut revoluția din decembrie nu le demonstrează superioritatea față de noi. Și noi am fi făcut în tinerețe o asemenea revoluție, dacă ar fi existat un context internațional favorabil. Superioritatea lor constă în altceva și anume în împrejurarea că nu s-au uzat în timpul dictaturii. Nu este meritul lor, au avut norocul de a se naște mai tîrziu, dar este o realitate de care nu se poate face abstracție. Sint mai buni, mai puri, mai intransigenți decît noi, mai apți să modernizeze stilul de viață din România.

Tenacitatea cu care vreți să vă mențineți la putere, în toate domeniile, este dizgrațioasă. Dizgrațioasă și nefastă pentru viitorul acestei țări. Vă este teamă cumva că dacă preiau tinerii conducerea au să vă dea deoparte ca pe niște obiecte scoase din uz, că n-au să recunoască și n-au să valorifice în nici un fel competența și experiența de care dispuneți? Vă înșelați. Dacă veți avea bunul-simț de a vă retrage, respectul lor față de voi va crește și nu va trece mult timp pînă cînd vă vor consulta în diferite privințe.

Iar dacă totuși, treptat, vom fi marginalizați și uitați, dacă nu vom fi în stare să ținem pasul cu felul de viață pe care îl vor aduce tinerii, vom avea măcar satisfacția că nu am împiedicat, cu ambițiile noastre expirate, mersul înainte al vieții. Este și acesta un mod de a face bine — să te abții de la a face rău.

Unii cititori se vor întreba, poate, de ce, mă ocup de o problemă neliterară. O fac pentru a marca în cadrul acestei rubrici împlinirea unui an de la acea zi din decembrie cînd mergeam pe străzi plîngînd și eram fericiți.

ALEX. ȘTEFĂNESCU ■

Lanterna magică

Un subiect pentru eternitate

Cu ocazia Sfințelor sărbători de iarnă, organizatorii rețelei noastre cinematografice ne-au adus în premieră pe ecranele sălilor Capitalei filmul „ISUS” (un film american, tradus în 175 de limbi și vizionat, pînă acum, de un număr record de 425 000 000 spectatori din întreaga lume). O plăcută, dar mai ales necesară surpriză pentru acest Moș Crăciun așteptat cu atîta speranță, dar cu atîtea mari incertitudini. După ce am urmărit pe micul ecran serialul italian „Iisus din Nazareth” — iată, avem ocazia, pentru a doua oară în acest an, să urmărim — de data asta pe marele ecran — chipul celui mai pur și mai anti-violent dintre semenii noștri: într-o lume atît de înspăimîntată de violența de toate felurile și, mai ales, atît de înșelată de puritate și înțelegere umană...

Realizat după cinci ani de pregătiri, filmat în locurile istorice originale din Israel cu 45 actori principali și o figuratie de peste 5 000 de oameni recrutați din rîndul populației Orientului Apropiat (exceptînd rolul principal, interpretat de Brian Deacon, actor englez al Companiei Royal Shakespeare), filmul „ISUS” poartă în sine acuratețea acțiunii și replicilor oferite de Evanghelia lui Luca — cea care a constituit,

dacă putem spune astfel, „scenariul” — fiind produs de către Campus Crusade for Christ International: un film, așadar, evident, de propagandă religioasă. Lucru ce se simte în însăși structura sa artistică, în maniera în care se adresează publicului spectator: oscilînd între ficțiune și documentar, cu comentarii „din off” alături de replici „interpretate”, cu o mare chemare finală adresată direct celor din sală către iubire între semenii, către credință, către preceptele Bibliei — către Rugăciunea în masă.

Dincolo de aceste aspecte — de loc secundare! — „ISUS” rămîne totuși un film de referință în lungă serie de pelicule realizate de-a lungul anilor și avînd ca temă istoria creștinismului. El îndeamnă la meditație și la autoanaliză; copleșește, uneori, prin tragism (și nu prin spectaculos — deși să nu uităm că avem de-a face cu o

superproducție), și impresionează mai ales, pe întreg parcursul său, prin căldura și mila cu care este privită zbaterea furnicarului uman din care s-a născut și pentru care s-a sacrificat acest mare învingător ce a schimbat profund cursul istoriei mondiale.

Privită cu ochii minții, povestea lui Iisus — cea mai frumoasă dintre toate poveștile lumii — este cutremurătoare și te obligă la o opțiune anume, dacă ești cît de cît sincer cu tine însuși...! Privită cu ochii spectatorului de film, aceeași poveste cîștigă, prin calitatea sa vizuală, de data asta, un plus de claritate, de lumină, în a alege binele de rău; în a înțelege mai bine dacă inevitabilitatea morții, de care sintem conștienți cu toții, ne poate scuza — sau nu!? — în a face din viața noastră, de pînă la acea clipă supremă, un paradis, sau o barbarie cumplită!

HORIA PATRAȘCU ■

Viața pe scenă

Teatru Top '90

Cei mai buni din anul teatral 1990: Andrei Șerban, Maia Morgenstern, Adrian Pintea. Dacă ați văzut „O trilogie antică”, dacă ați ajuns la „Henric IV” vă va fi greu să mă contraziceți.

Andrei Șerban — O scrisoare de dragoste pentru teatrul românesc.

La „O trilogie antică” nu mai sint bilete. Citesc afișul din geamul agenției, trec mai departe. Dau colțul teatrului și îmi înlesnesc un grup din „cei 20”, actori care

au intrat anul acesta la Național. Ne așezăm la o masă și vorbim. Normal, despre Andrei Șerban. Acest om i-a vrăjit. Dacă Andrei Șerban nu ar fi existat, acest an ar fi fost teribil de cenușiu.

Aș fi vrut să-i pun cîteva întrebări, acum, la sfîrșit de decembrie, dar nu e în țară, iar celor din redacție nu le-a trecut prin minte să-mi facă o delegație la Chicago. Așa încît am mers încruntată de-a lungul și de-a latul biroului de șapte metri pătrați și am ajuns la o singură concluzie: am să notez un fragment dintr-o scrisoare pe care Andrei Șerban a trimis-o, de curînd, actorilor.

„Fiecare actor — indiferent de generație — trebuie să se întrebe de ce fac teatru eu acum? Cui servesc și în ce scop? De ce sunt aici? Ce vreau de la mine însumi

și de la ceilalți? De ce nu mă retrag?”

Suntem cu toții de acord că teatrul trebuie să aibă o renaștere în această decadă. Mai ales acum, cînd impasul politic nu poate fi ușor salvat. În teatru trebuie să luăm activ lucrurile în mînă, să ne trezim din moleala asta adormită și pasivă. Teatrul este modul care să-l facă pe oameni să voteze din nou, teatrul este acum unic! Fundația pentru ca toate elementele vieții să poată funcționa. Ce este mai minunat în viață este plăcerea de a fi surprins, de a vedea ceva în spatele a ce te așteptai, de a descoperi că viața este mai mare și mai neașteptată decît credeai. Și mai interesantă. Aceste premiere care le vei oferi cîrînd sunt mîntuitorii responsabilității voastre individuale și colective. Sunteți în fața unei cascade care pentru moment e înghețată. Trebuie să se deghețe și doar voi puteți să o faceți. Curaj.”

Maia Morgenstern — Noi nu trăim sub clopote de sticlă.

— La începutul anului, erai acrită la T.E.S. Apoi existența ta a intrat într-o cavalcadă. A urmat intrarea la Național, festivalul de la Avignon, rolul din „Medeea”, din „Cine are nevoie de teatru”, turneul la Paris...

Maia Morgenstern: — Și nu în ultimul rînd, „Audia”. Inițial nu aveam încredere în spectacolul „Audia”, la care domnul Andrei Șerban ținea enorm. Nu înțelegeam. Și iată că acest spectacol s-a creat și pe măsură ce trece timpul începem să înțelegem ce a vrut domnul Andrei Șerban de la fiecare în parte și de la noi toți laolaltă. M-am temut la un moment dat că sintem în pericol să ne pierdem. Piramida asta care se crease cu domnul Andrei Șerban în vîrf și la bază și coloană vertebrală, credeam că se va dezmembra. Ei bine, nu s-a întîmplat așa. A rămas ca un păienjenis care ne unește, ne contaminează și menține în noi spiritul pe care domnul Andrei Șerban l-a sădit în fiecare. A izbutit să-mi dea sentimentul că descopăr în mine

adevăruri esențiale. Ca și cum aș fi fost orarbă și dintr-o dată am început să văd.

— Te-ai schimbat mult anul acesta.

M.M. — Da, pentru că domnul Andrei Șerban ne-a dat sentimentul că nimic nu e în zadar. Că efortul investit îți răspunde pe măsură. Am putut verifica de la o zi la alta, de la o repetiție la alta. Am învățat știința echilibrului între travaliu și odihnă. Se poate întîmpla o dată să întîrzi la repetiție cinci minute. Acesta nu e sfîrșitul lumii. Important e ca acolo, la repetiție, să fii cu trup și suflet și minte și imaginație și să folosești timpul la maximum. Stressul, nemulțumirea, sîcșiala, bruiajul psihic vin de la o neîndeplinire totală a timpului. Ne-a învățat să ne folosim viața într-un mod total, bineînțeles, fără a ne fura libertatea.

— Treptat, am alunecat într-o discuție cu tine despre Andrei Șerban. Să facem un pas în afara cercului magic. Ce ai făcut în afara scenei, ai mai avut timp pentru fiul tău, Tudor?

M.M. — Era loc și de mai bine. Mult timp nu am putut să am pentru Tudor. O perioadă, după cum știi, plecam dimineața la zece și mă întorceam după zece seara. O să mă judece el cînd va fi mare. Și primesc judecata pentru că știu pentru ce. Așa trebuia să fie viața mea. Tot domnul Andrei Șerban ne-a învățat că în viață nu poți să ai tot. E important să știi la ce să renunți. Și să accepți această renunțare.

— Ești din nou colegă de teatru cu soțul tău, Claudiu Istodor. Chiar acum repetați împreună pentru o nouă premieră, „Crucia copiilor”. Asta simplifică sau complică lucrurile?

M.M. — În mare măsură le simplifică și în tot atît de mare măsură le complică. Să vezi ce drame... Ce plîsete, ce nemulțumiri. „Scena aceea eu o văd așa”. „Dar eu o văd altfel”. „De ce mă contrazici?” „De ce nu mă contrazici?” „Dar e foarte important că eu îl respect foarte tare pe Claudiu, ca actor. Iar acasă îl iubesc ca nevastă. Am învățat mult de la Claudiu. Am învățat măsură, am învățat să păstrez, dincolo de vorbe, de gesturi, o rezervă de mister necesară pentru rolurile următoare.

— A fost un an în care politicul ne-a marcat viața. Bănuiesc că și tu ai simțit acest lucru.

Foamea de colinde

Vă mai amintiți? În zilele Crăciunului cel Mare, când trăiam cu toți clipe dramatice, când radioul și televiziunea nu erau decât noduri sonore în virtuțile propriilor emoții, din ce în ce mai fierbinti... Deodată, pentru cite o frântură de timp, mîngietoare și incredibil de limpezi, se strecurau spre noi cîntecele de inimă ale colindelor de demult, cîntecele ilegalității noastre spirituale. Cu o încordată atenție le ascultam, imaculate în frumusețea lor străbună, în curajul ce-l însufleteau. Vestea mare a Nașterii Domnului se contopea cu cea a Renașterii proprii noastre ființe.

Poate niciodată colindele n-au fost mai adevărat românești ca atunci, autentice cîntece patriotice izvorîte din însuși singele neamului. Veacurile trecute se buluceau sub arcada de speranțe a prezentului, Magii vesteau, Steaua răsărea sus de tot, Florile dalbe ne răcoreau obraji, străbătea spre noi Bună dimineața... Este oare adevărat că atunci cînd se aude zgomotul armelor muzele tac? Iată că nu, dacă muzele sînt de partea dreptății și credinței. Și atunci, acea credință în ce se întîmplă era, prin colinde, din ce în ce mai tare, ne făcea din ce în ce mai puternici, unindu-ne în suflul, glasurile de copii, de tineri, mături sau vîrstnici, de români.

Din primele săptămîni ale acestui nou Crăciun, colindele au cu-

plina lor, cîntec de praznuit milenară, dar și de aducere aminte a ceea ce a fost acum un an, cîntec de rugăciune, dar și semn de libertate a cugetului. Vocile corurilor, pînă nu de mult sluji-toare ale unui festivism fără ecou, au reînviat calea spre taina sfîntă a simplității și bucuriei. „Madrigalul”, „Te deum Laudamus”, Filarmonica sau Corul Radio, „Preludiu”, corurile de copii — „Greierașul”, „Symbol”... și-au programat concertele fără teama de a nu găsi audiență cu muzică românească. Cine nu vine să le asculte? Cine nu este dornic să-și recîștige certitudinile?

Am văzut, pentru prima oară, o imensă coadă la magazinul de muzică de pe Calea Victoriei, unde se pusese în vînzare cel de-al doilea disc cu colinde, realizat de „Madrigal”. Da, foamea de colinde este o certitudine a acestor zile și, în mare parte, o încurajare. Ascultați acest disc, înregistrat de madrigaliști cu mai bine de un deceniu în urmă, ținut la taină din teamă că poporul ar putea vrea altceva decât cîntările de laudă și supășenie. Ascultați-l și reîntîlniți Crăciunul cel Mare, clipă vie și neînfriată în care am crezut cu toții, în care semnul crucii ne-a izbăvit din neantul ce ne pîndea. Ascultați colindele și credeți că se poate!

GRIGORE CONSTANTINESCU ■

Correspondență literară

Costică Dascălu: v-am răspuns și la plicul anterior. Grupajul re-

cent sîntem cu nimic situația. Acum, e plină țara de edituri. Mai puțin de cititori!

EMA VINSKI: aceeași impresie întru totul favorabilă. Urmăriți primul nostru număr din 1991!

IONEL PURGHEL: scrieți pur și simplu din instinct. E nevoie, pe deasupra, și de cultură, adusă la zi!

BLEDEA ANA: e și poezie, dar și multă inconsecvență. Din 13 poeme, doar 3, 4 sînt poezii adevărate. Proportia e cam riscantă. Există o soluție: citiți cit mai multă poezie de ultimă oră. Ați văzut revista Nouăzeci?

IULIAN MILESCU: adresați-vă revistelor ieșene **Convorbiri literare**, **Cronica** etc. Nu sînt competent în materie de proză!

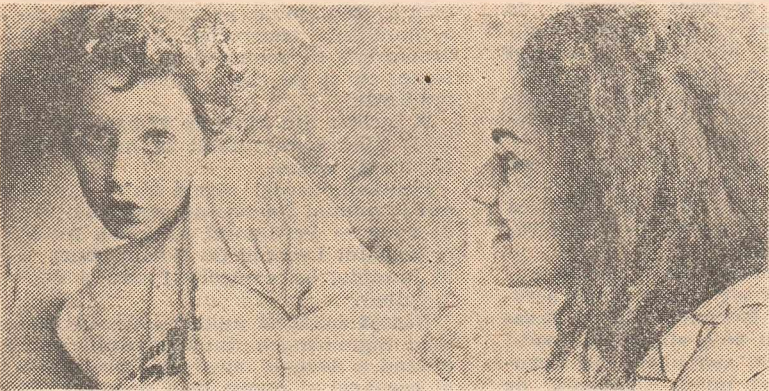
GELU MUREȘAN: am primit ambele dvs. plăcuri. Știu ce înseamnă singurătatea pe propria piele, dar fac și eu ce pot. Urmăriți primul nostru număr din 1991!

RĂSPUNS COMUN: Coconu Olimpia, Neagu Neculai, Diaconescu Ștefana, Pentolescu Ioan Gafton, Cel ce gîndește singur, Vraciu Liviu Mihail, Constantin Liliana, Căpușean Cornelia, Amy Muntean: multumim pentru încrederea cu care ne-ați solicitat. Paginile dvs., scrise sub nivelul stilistic al zilei, nu intră în vederile revistei noastre.

PRECIZARE: rugăm toți corespondenții noștri să urmărească primul număr al revistei noastre din 1991 în care vom publica o pagină de poeme selectate din corespondență. Multumim celor ce ne-au trimis urări de Crăciun și aprecieri la adresa revistei. Vă dorim tuturor

SĂRBĂTORI FERICITE!

ION ZUBAȘCU ■

M.M. — Stau în cabină și văd mai în fiecare seară demonstrații. Nu-ți vine să te mai uiți pe geamul cabinetului, cînd vezi numai bite, scuturi, căști, pietre cum zboară dintr-o direcție în alta. Pentru că noi nu trăim sub niște clopote de sticlă. Zilele trecute am văzut niște poliști în culise. Nu știu ce căutau. Și totuși, publicul continuă să vină la teatru. Asta mă obligă foarte mult. Deci oamenii au nevoie de teatru, iar eu nu am voie să ratez nici măcar o seară, nici măcar o clipă. Deși uneori se întîmplă să nu ai aripi, să ai nisip în gură.

— Și atunci cum faci?

M.M. — Ca Don Quijote.

Adrian Pinteă — Acum lucrează artiștii. Securiștii la o parte!

— M-a bucurat revenirea ta pe scenă, în forță. Mi-a dat sentimentul unei păsări Phoenix care a renăscut.

Adrian Pinteă — Eu sînt mai circumspect cu miturile. În ultimul timp avem parte de tot felul de reveniri... Dar, dincolo de orice glumă, sigur că e bine că s-a întîmplat așa, sigur că am avut ocazia să revin cu un rol esențial și care în mod normal ar trebui să deschidă drumul unei serii de roluri serioase.

— Mi s-ar părea firească distribuția ta într-un timp cit mai scurt în Hamlet.

A.P. — Nu e prima oară cînd mi se spune că e timpul să încep Hamlet. Bineînțeles, e greu, cînd avem un precedent strălucit foarte aproape de noi.

— Dar concurența e binevenită.

A.P. — Ideea concurenței începe să prindă rădăcini și la noi. Cred că nu ar fi o încercare lip-

sită de șanse, în special că ideile mele despre Hamlet sînt exacte și diferă în cîteva puncte de ce a gîndit Tocilescu. Cred că ar fi momentul cel mai bun pentru Hamlet. Însă deocamdată voi trece printr-o altă experiență interesantă. La noi la teatru voi juca un personaj dintr-o piesă de Havel, un personaj care la prima vedere s-ar părea că nu mi se potrivește. Va fi o experiență. Dar deocamdată atît despre viitorul rol, din superstiție.

— Există tendința de a simplifica lucrurile. Dacă unui actor îi reușește un rol, scriem că el a avut un an bun. De fapt, viața e

mult mai complexă. Cum a fost pentru tine acest an '90?

A.P. — A însemnat imens, pentru că, mărturisesc că nu am mai sperat să trăiesc ce am trăit, dreptatea firească, sfîrșitul comunismului. Mare parte din lipsa mea de apetit care m-a chinat în toți acești ani s-a datorat faptului că nu mai credeam că avem o șansă. Peste toate inițiativele,

peste toate deciziile care le aveam plutea un nor de dezastru, de dezgust. Nu mai credeam că mă voi urca pe scenă la o repetiție normală, că voi putea să zic: acum lucrează artiștii. Securiști deoparte, mergeți și beți o cafea. Lăsați-ne să ne facem treaba. Și iată că minunea s-a întîmplat. Convingerea mea e că ea nu e definitivă. Contrareacția celor morți istoric este încă foarte puternică și ea dovedește din partea lor cel puțin un caracter urit. Dar sperăm că ceea ce este încă bun în poporul român se va concretiza, va căpăta forță și înțelepciunea necesară în așa fel încît să pornim spre Europa fără să ne mai bîlbîim. Să găsim o dată pantofii potriviți și să pornim. Am pierdut 11 luni tot căutînd o pereche de pantofi potriviți. Și desculți chiar nu se poate.

Au existat tot felul de coincidențe benefice. În ziua de 21 am întrerupt așa-zisa viziune politico-ideologică pentru că lumea ieșise în stradă. În costumele de scenă am ieșit și ne-am amestecat cu demonstranții. O amintire senzatională. După începutul anului a avut loc premiera „Henric IV”, un spectacol despre cele mai subtile forme ale dictaturii. Credeam că odată ce dictatura a căzut nu vom mai avea public. Ce frumoși și ce naivi eram! Temerea noastră s-a dovedit nefondată la scurtă vreme. Acum nu cred că vom pierde publicul la „Henric IV” pînă cînd lucrurile nu se vor limpezi cu adevărat.

— Pari un om vulnerabil, un om pe care cei din jur îl pot răni foarte ușor.

A.P. — Mă mir foarte tare de ce spui. Te contrazic. Pot părea așa, dar știu cum sînt actorii. Aparențele înșală. Mi s-au întîmplat foarte multe lucruri. Ca să zic numai atît. Dar acum la lovituri rezist foarte bine.

— Cum o să-ți petreci Crăciunul?

A.P. — Sper foarte tare să se desfășoare normal, pentru că eu cred foarte tare în sărbătoarea Crăciunului. Adică să nu se întîmple nimic care să jignească viața oamenilor. Atenție, că nu am spus să se întîmple în liniște. Cuvîntul acesta a început să se demonetizeze, ascunde un fel de lipsă de energie. Sper să nu am nici un motiv să nu mă bucur de sărbătoarea Crăciunului în care cred foarte tare.

AURELIA BORIGA ■

cu obstacole

Cartea anului (și scuzele cuvenite)

Sînt copleșit de o imensă satisfacție și bucurie. Țin să aduc la cunoștința cititorilor interesați că, în ajun de Crăciun, a văzut lumina tiparului „Dicționarul Conviețuirii”. O lucrare vastă, într-o concepție modernă, rod al muncii susținute a zeci de cercetători și lexicografi români, maghiari, germani, ucraineni, sirbo-croați, evrei, slovaci, armeni, bulgari, eleni, turco-tătari, romi, coordonată de Editura Enciclopedică și Fundația Kriterion, beneficiind totodată de colaborarea creatoare și materială a unor edituri din Budapesta, Bratislava, Ujgorod, Chișinău, Kiev, Novisad, Sofia. Volumul, conceput și realizat ca un lexicon, conține articole consistente despre popoarele și naționalitățile ce trăiesc în acest spațiu sud-est european. Găsim apoi, în ordine alfabetică, personalitățile de seamă din trecut și prezent care au contribuit la întărirea legăturilor dintre țările noastre și au ținut vie flacăra spiritualității atît în timp de pace cit și în perioade urgiste.

De mult ne lipsea o asemenea lucrare. Este adevărat că în publicațiile de referință editate în România și în țările învecinate, în limbile respective, puteam găsi date referitoare la aceste personalități laice sau duhovnicești, dar iată, acum avem strînse într-un singur volum informațiile semnificative, în limba română, despre savanți, politicieni, scriitori, artiști, tipografi și bibliotecari care au fost adevărați făuritori de poduri... Grigorie Țamblac a lăsat urme trainice în Bulgaria și România, devenind apoi mitropolit al Kievului. Inimosul și priceputul Antim Ivireanul a făcut o carieră strălucită venind la noi de pe meleagurile gruzine. Misztotfalusi Kis Miklós, renumit în toată Europa ca gravor de litere și tipograf, stabilindu-se la Cluj, a contribuit cu litere și tipografi la punerea în funcțiune a tipografiei române din Blaj... Orszhegyi Józsa, un tînăr radical înflăcărat din anturajul lui Petofi, la vestea izbucnirii revoluției pașoptiste din București, scrie uluitoare fraze vizionare: „Libertatea valahă e o problemă europeană”. Apoi, vine în România, lăsînd o memorialistică bogată în informații. Tînărul enigmatic din Sebeș Alba, dus în captivitate de turci, devine Mûteferika, punînd bazele tiparului în Turcia. Nu lipsește nici baronul Mocșary Lajos, un susținător al naționalităților oprimate din Austro-Ungaria. Izgonit din parlamentul maghiar, revine în Cameră, fiind ales de românii din Caransebeș... Personalitatea lui Coriolan Colțău a devenit cunoscută sub pseudonimul Costa Carel; dăruindu-ne excelente traduceri din poezia maghiară clasică și contemporană. Puțini știu că „Itôka”, nume născocit de Ady Endre, era destinat româncii Otilia Marchiziu, care a fost timp îndelungat secretara lui Anatole France și împreună cu soțul ei, Bölöni György, a făcut mult pentru introducerea lui Brâncuși în lumea pariziană. Poetul Oláh Gábor din Debrețin, traducînd în anii '30, o sută de poezii din creația lui Eminescu, își schimbă ideile preconcepute despre români...

Și acum, scuzele cuvenite: am indus în erorile cititorii. Lexiconul conviețuirii există doar în închipuirea mea, deși nu sînt singurul care visez și doresc o lucrare de acest fel. Cer scuze cititorului, dar am crezut necesar ca în atmosfera încărcată, în care intoleranța izvorită din necunoaștere și suspiciune anihilează multe demersuri salutare, să sugerez o asemenea lucrare, a cărei elaborare este absolut necesară.

18 decembrie 1990.

BALOGH JÓZSEF ■

Melodrama rediviva

Cînd a apărut „Inel de aur” al Domnicăi Gârneață, am exprimat opinia că melodrama este la noi pe cale de a-și reintra în drepturi, dar că, dintr-un anumit punct de vedere, romanul scriitoarei din Onești încălca unele reguli ale speciei: protagoniștii despărțiți nu se reîntîlneau la sfîrșitul cărții, cei greșiți nu-și cereau în genunchi iertare, lacrimile de fericire nu curgeau din belșug, o multime de mistere rămîneau nedezlegate etc. Nu știu dacă autoarea a citit sau nu rîndurile mele de atunci. Însă ultimul ei roman, „Zorii mireselor”, apărut de curînd la Editura Porto Franco din Galați, parcă vrea să îndrepte lucrurile și să demonstreze că „Inel de aur” este o melodramă sută în sută, atîta doar că el se oprea într-un anumit punct al narațiunii, constituind un fel de volum întîi, care acum, iată, se continuă cu „Zorii mireselor”. Și se-ncheie rotund, după toate canoanele melodramei. Adică: Au trecut 23 de ani. Măriuca Istrati a muncit, a învățat, a rămas tot frumoasă, și-a crescut gemenele, care în continuare nu știu că ea le este mamă. Și iată că într-o bună zi întîlnește în tren pe...

Dar, la fel ca și romanul polițist, nici melodrama nu se povestește. Cititorii ar fi nemulțumiți. Voi spune doar că și în această carte Domnica Gârneață relevă același talent de sfîtos povestitor moldovean. Eroii ei se poartă cu ighemonicon, au tabieturi și meremeturii din vremea saniei cu zurgălăi, au plăcerea bucatelor alese, a tămioasei și foarte tare pe aceea a vorbitului cu ceremonial, ca la Sadoveanu. Însă mai presus de toate ei sînt foarte buni la suflul, omenoși, săritori la nevoie și foarte cinstiți. Iar stilul autoarei are necesara doză de artificiu și de desuet, pentru ca melodramei să nu-i lipsească nimic. O lume de refugiu, pentru refacere sufletească, cel puțin pe durata lecturii unei cărți. Un fulg din zăpezile de odinioară? (I.D.G.).

Ei au fost domnitorii și regii României

— de la 10 mai 1866 la 30 decembrie 1947 —

Visul de veacuri al românilor, pentru care s-au jertfit atâtea generații precursore, a prins contur aievea la 24 ianuarie 1859, prin Unirea Principatelor Moldova și Muntenia sub sceptrul întiului și singurului domnitor pămîntean al României — principele Cuza Vodă.

După șapte ani de domnie, în care timp a pus bazele statului național român modern, Cuza Vodă pare să fi fost propriul său conspirator la detronarea din noaptea lui 11 februarie 1866, lăsînd astfel cale liberă împlinirii ultimei dorințe a Divanurilor ad-hoc din 1857: principe domnitor din dinastie străină nemegiasă cu țara noastră.

Două au fost motivele principale care au reacționat dezideratul cu principele străin. Mai întîi, preocuparea înaintașilor noștri de a consolida statul modern, de a-i definitiva independența absolută și a-i pregăti înțregirea cu toate provinciile autohtone aflate încă sub stăpînire străină — sprîncini între toate acestea de o mare Cusă regală sau imperială din Europa, cu care să ne înrudim în acest mod. În al doilea rînd, lunga perioadă de tranziție de la separatismul Principatelor la osmoza Unirii lor definitive și totale, dovedise că mai existau asperități de nivelat, ambiții de consolă, prejudecăți de învins, înecții de depășit — pe care doar un „simbol neutru” le putea rezolva.

În căutarea prințului domnitor străin, românii s-au oprit inițial la contele Filip de Flandra — care însă a refuzat tronul oferit.

Următoarea opțiune s-a dovedit a fi într-un totu norocoasă. Plebiscitul din zilele de 2-8 aprilie 1866 — prin 685.000 voturi pentru și 224 voturi contra — a constituit alegerea domnitorului României în persoana principelui Carol Hohenzollern de Sigmaringen.

Născut la 8/20 aprilie 1839, ca al doilea fiu al principelui Karl Anton de Hohenzollern-Sigmaringen, tânărul Carol intrase în armata prusiană în 1857: doi ani mai apoi primea gradul de locotenent în Regimentul 2 al dragonilor de gardă. În anul 1864 a luat parte la războiul împotriva danezilor. Făcuse cunoștință personală cu Napoleon al III-lea și cu principele de coroană al Prusiei, (viitorul Friederich

III) și se bucura de înalta apreciere a acestora.

În mai 1866, tânărul principe a pășit pe pămîntul românesc. Avea abia 27 de ani, însă și asentimentul lui Napoleon al III-lea și al lui Bismarck pentru acceptarea tronului României.

La 10 mai 1866, principele Carol Hohenzollern de Sigmaringen a depus jurămîntul de domnitor constituțional în Parlamentul de la București, prezidat de Manolache Costache Epureanu. Cîrînd, la 1 iulie 1866, a fost promulgată Constituția, una din're cele mai democratice existente în lume la acea dată.

Domnitorul Carol a încercat să guverneze țara cu ministere de coaliție. Acestea n-au durat. În cinci ani s-au schimbat peste cinci guverne și s-au operat peste treizeci de remanieri ministeriale. Cauzele instabilității guvernamentale trebuiau căutate în faptul că lumea politică românească se deprindea anevoie cu formele constituționale. Simțămîntul dinastic era slăbit în rîndurile partidelor politice, mai cu seamă la Partidul Liberal. Armata ducea cu sine trauma morală a participării la detronarea lui Cuza Vodă — căruia îi fusese credință. În plan extern, apariția conflictului armat pruso-francez și sfîrșitul nefericit al războiului pentru Franța latină, au înrăutățit situația tânărului domnitor Carol, ajuns pînă în pragul abdicării. Perturbările financiare cauzate de război duseseră la falimentul îndrăznețului antreprenor de căi ferate Strousberg — răsfrîngîndu-se negativ asupra relației domnitor — opinia publică și reprezentanța națională.

Deznădăjduitul domnitor — cu falmoasa scrisoare publicată în „Allgemeine Zeitung” din 17 ianuarie 1871 — a fost abătut de la gîndul abdicării, în primul rînd de sfîtosul boier de la Golăești, Lascăr Catargiu, care a și preluat conducerea unui guvern de mină forte, restabilind liniștea în țară, creînd premise reale de continuitate și dînd domnitorului Carol răgazul să-și cunoască mai bine oamenii politici, pe care va reuși să-l domine în cadrul rotativei guvernamentale a celor două mari partide conservator și liberal.

Încet dar sigur, domnitorul Carol s-a implicat tot mai mult în politica internă și externă a statului român. Simțînd iminența unui conflict militar ruso-turc, el a adus la guvern Partidul

Liberal, cu care a hotărît că în caz de război în Balcani, era mai bine să fi aliat cu Rusia și să lupte alături de ea pentru independența absolută a statului...

Au urmat: convorbirile prim-ministrului Ion C. Brătianu, la Constanța, cu țarul Alexandru al II-lea și cu întiul său sfetnic Gorceakov; semnarea Convenției ruso-române din 4 aprilie 1877 — în care se consimțea libera trecere a armatelor rusești pe teritoriul României și se garanta integritatea teritorială a acesteia. După ce Rusia a pornit războiul, domnitorul Carol a stăruit ca Parlamentul de la București să declare independența României, pe care a acceptat-o solemn la 10 mai 1877, instituînd în aceeași zi Ordinul „Steaua României”, ca simbol extern al suveranității statului pe care-l conducea.

Principele Carol a insistat de la început pentru cooperarea armatei sale în război, pecetluînd în acest fel cucerirea independenței absolute a României. La început, megalomania țaristă a refuzat. Cînd rușii au dat de greu, la Plevna, însuși marele duce moștenitor Nicolae nu mai conțenea cu depeșele pentru ajutor...

În fruntea propriei armate, de 35.000 de oameni, cu 108 tunuri, domnitorul Carol a ajuns (la 21 august 1877) la Poradim, lîngă Plevna, și în calitate de comandant suprem al armatelor ruso-române a condus asaltul victorios asupra Plevnei.

Iscușința diplomatică și vitejia ostașului român au făcut posibilă independența absolută a țării și revenirea la patria mamă a vechii provincii românești a Dobrogei.

Din păcate, viclesugul și rautul imperialist n-au lăsat nici în urma acestei conflagrații balcanice. Sudul Basarabiei a fost cu de-a sila reincorporat de Rusia țaristă, sub auspiciile tirgului internațional numit Congresul de pace de la Berlin, care a imixtat și în treburile interne ale României, prin impunerea modificării articolului 7 din Constituție.

La 14 martie 1881, România s-a proclamat Regat, domnitorul Carol devenînd întiul rege al României. Pentru a menține primădiile anexioniste dinastice răscîrît, născuțul rege a intrat în alianță secretă cu Germania și Austria-Ungaria (1883).

În anul 1906, regele Carol și-a serbat

cei 40 de ani de spornică domnie pe tronul României.

Înțelepciunea regelui Carol și a colaboratorilor săi apropiați, în frunte cu Titu Maiorescu, a adus României — în urma războiului balcanic din 1913 — împliniri de teritoriu istoric în Dobrogea și întărirea prestigiului internațional.

Cînd a izbucnit conflagrația mondială, regele Carol avea 75 de ani. Bătrînul rege își crease, în timp, un sistem de alianțe internaționale care acum se dovedea ostil sentimentului național de unire a tuturor românilor. Gloriosul rege a murit la timp, se pare că și de inimă rea, lăsînd urmașilor săi îndrumarea destinului noii României.

Pe cînd era încă domnitor, principele Carol s-a căsătorit cu Elisabeta (Paula-Otilia-Elisa), principesă de Wied, la 3/15 noiembrie 1869. Singurul lor copil a fost principesa Maria, născută la 27 septembrie 1870 și moartă la 28 martie 1874.

Regele Carol I a fost mare iubitor și susținător al artei, literaturii și științei. A prezidat ședințe solene ale Academiei Române. A pus bazele Fundației „Carol” pentru studenți. A fost rege constituțional, exigent, mîndru, de o moralitate nepereche, diplomat abil deopotrivă pe scena vieții politice interne, ca și pe cea a relațiilor internaționale.

A încetat din viață la 27 septembrie 1914, fiind înmormîntat la mănăstirea Curtea de Argeș.

Neavînd urmași regele Carol I, tronul României l-a revenit nepotului său de frate — Ferdinand, al doilea fiu al principelui Leopold de Hohenzollern și al Antoniei (sora regelui Pedro al Portugaliei).

Născut la 12/24 august 1865, în castelul Sigmaringen din Germania, Ferdinand a devenit moștenitor prezumtiv al coroanei și numit prin decretul din 14 martie 1889 „Alteță Regală Principe de România”. Învață limba română, în anii 1883-1889, cu prof. V. Păun. A vizitat România în două rînduri — 1881, 1886. De la 26 aprilie 1889 a intrat în armata română.

Cînd a primit alegerea de prinț moștenitor, Ferdinand a promis: „Toate actele mele vor fi însuflețite de cea mai adîncă iubire de țară, pe care mă voi sili să o servesc din toate puterile mele, luînd pilda marilor dom-

Organizat, de către Comitetul Român pentru UNICEF și Asociația „Prietenii copiilor”, cu intenția declarată de a facilita contacte directe între producători și beneficiari, primul Salon de jucării, jocuri și dulciuri pentru copii desfășurat în decembrie la București ar fi trebuit să fie o mare sărbătoare a copilăriei, veselă, plină de culoare și mișcare.

Un coleg gazetar îi numea pe organizatorii salonului vinzători de iluzii. Îndărăgăna să-l contrazică, susținîndu-mi ideea cu argumentele oferite tocmai de lînga de strălucire a acestui Salon în care, cu puține excepții, produsele etalate erau nu prin originalitate, dinamism și frumusețe, ci prin lipsă de har și nemiscare.

Din cele peste 60 de întreprinderi invitate, s-au prezentat (unele cu o întîrziere de cîteva zile), 22, cărora li s-au adăugat 6 creatori particulari. De ce acest dezinteres pentru o manifestare care ar fi putut să constituie un excelent prilej de dezbătere a problemelor reale ce există în domeniu și

care trebuie urgent rezolvate? „Lipsa de interes a multora dintre producători are o explicație extrem de simplă —

tru ceea ce realizează în mod curent. Toți, fără excepție și indiferent de calitatea produselor pe care le oferă, au deja

analiză a domeniului. Extrem de necesară, ea va face obiectul unei ample anchete, într-unul din numerele noastre

articole casnice. Retinem, de astă dată, o interesantă premieră: în cadrul Salonului, pentru o serie de jocuri și jucării (e adevărat, puține la număr) s-au putut face comenzi ce au fost onorate în 48 de ore.

Sistemul, cum era și de așteptat a fost deosebit de apreciat de părinți — cărora, în această perioadă, magazinele de specialitate nu le-au oferit decât rafturi goale.

„Succesul de care s-a bucurat noua formă de comerț, ne spune domnul Goran, ne-a întărit convingerea că ideea de a deschide un mare magazin în care să fie reprezentate toate firmele interesate (producătoare de jocuri, jucării și dulciuri) și în care servirea să se facă pe sistem precomandă cu termen de livrare 48 de ore, poate fi viabilă. În felul acesta sărbătorirea onomasticii sau aniversării unui copil nu va mai fi pentru părinți prilej de griji, alergătură și nemulțumire, ci, așa cum e firesc, un moment de bucurie”.

Vă propun, dragi părinți, să pășim în noul an, cu această speranță. Ce ziceți?

ROXANA PAICU MANOLESCU ■

**„Moș
Crăciun,
noi știm
că vii
încărcat
cu jucării”**

ne spun domnii Ioan Goran și Ion Marinescu, directorii Asociației Prietenii copiilor — nu numai pentru participarea la Salon, ci, în primul rînd, pen-

trăcoperită producția anului viitor prin contracte. Aceasta, pentru că cererea e, încă, mult sub ofertă.

Nu ne-am propus, aici, o

viitoare, cînd vom avea la dispoziție și rezultatele sondajului executat cu profesionalism de specialiștii Institutului de cercetare și proiectare pentru

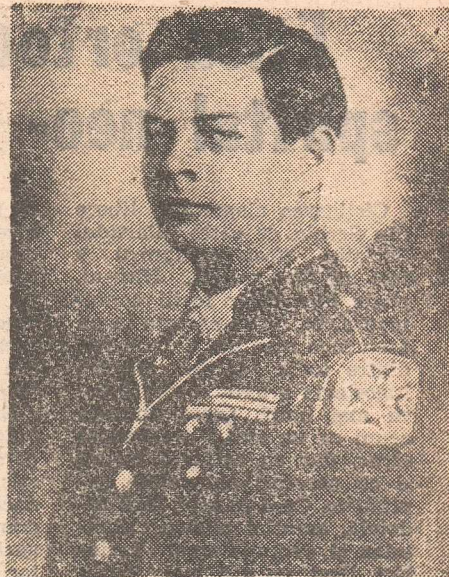
Regele Carol I
(1866-1914)

Regele Ferdinand I
(1914-1927)

Regele Carol al II-lea
(1930-1940)

Regele Mihai I
(1927-1930), (1940-1947)

nitori din trecut, inspirându-mă din frumoasele amintiri ce au lăsat.

Din aprilie 1889 s-a așezat în România, fiind primit cu sentimente de unanimă bucurie. Ales membru de onoare al Academiei Române, la 16 martie 1890. Doi ani mai apoi s-a căsătorit cu principesa Maria de Marea Britanie și Irlanda; au avut șase copii: Carol, Elisabeta, Marioara, Nicolae, Ileana, Mircea (mort la vârsta de patru ani).

Prințul de coroană a trecut, sub supravegherea regelui Carol I, prin toate ierarhiile militare, până la gradul de general de corp de armată și inspector al armatei. A vizitat țara în lung și în lat, legându-se strâns de supușii săi. În Campania balcanică din 1913, Ferdinand a fost comandant suprem al armatei române.

Urcat pe tronul României în vremuri extrem de complicate, regele Ferdinand I a rupt raporturile de neam și singe cu germanii atotputernici și s-a identificat cu idealul național al unirii românilor, declarând război, la 14 august 1916, Puterilor Centrale și conducând cu strălucire războiul pentru reîntregirea României.

Toamna pătimirii noastre, precum și apoteoza Mărăștilor, Mărășeștilor și Otuzului — regele Ferdinand le-a trăit alături de poporul său iubit. A mers în tranșee, făgăduind soldaților pământ și vot în treburile politice. A primit cu mulțumiri recunoscătoare actele unirii provinciilor istorice cu Regatul. A intrat în capitala București a României Mari, la 18 noiembrie 1918, ca rege înțregitor al tuturor românilor și s-a încoronat astfel — în noua catedrală a Albei Iulii — la 15 octombrie 1922.

Inconjurat de iubirea întregii suflări românești, regele Ferdinand I a străbătut Ardealul (în mai 1919), Bucovina și Basarabia (în mai 1920), Banatul (în

noiembrie 1923). A participat la sărbătorirea unor mari evenimente istorice: la Putna lui Ștefan cel Mare (mai 1920); la Rășinari lui Șaguna (iulie 1923); la Vidra lui Avram Iancu (august 1924); la inaugurarea Universității din Cluj (1 februarie 1920), Cernăuți (octombrie 1920), Politehnicii din Timișoara (noiembrie 1923). În aprilie-mai 1924 a călătorit prin capitalele europene, ca un adevărat suveran al României Mari independente și unite.

Duios și bun, erudit și înțelept, viteaz și cu dragoste pentru patria sa adoptivă, regele Ferdinand I a făcut și numeroase danii. Fundația ce-i purta numele stănd și ea mărturie în acest sens. Ultimele sale cuvinte testamentare au fost: „Ridic până la ultima suflare ruga mea fierbinte, ca Dumnezeu să binecuvinteze și în viitor soarta poporului român și să hărăzească viitorului rege al României întregite, ajutor ceresc, ca la rîndul său să întărească și să sporească moștenirea națională, unind tot mai strâns puterile și însușirile românilor din toate straturile sociale”.

A încetat din viață la 20 iulie 1927, fiind înmormântat tot la mănăstirea Curtea de Argeș.

Firesc, pe tronul României ar fi urmat întâiul fiu al lui Ferdinand, principele Carol, născut în 3/15 octombrie 1893, la Sinaia. A și fost crescut, educat în acest spirit. Anii de învățătură s-au desfășurat sub oblăduirea unor profesori ca N. Iorga și Gh. Murgoci. A absolvit Școala fiilor de militari și Școala de ofițeri din București. La 3 octombrie 1909 a intrat în rândurile oștirii, la arma vânătorilor de munte. A devenit animator al cercetășiei și sportului în România.

În anul 1913 a făcut utile vizite în Italia, Germania și Rusia. După proclamarea regelui Ferdinand, fiul său

Carol devine prinț moștenitor (27 septembrie 1914). Urcă vertiginos ierarhiile militare, până la gradul de general, comandant al trupelor vânătorilor de munte și inspector general al marinei și aeronauticii.

După ce în plin război mondial a precipitat oficializarea mariajului său cu Zizi Lambrino, desfiat de Casa Regală, principele Carol s-a căsătorit, la 10 martie 1921, cu principesa Elena a Greciei, avînd un singur urmaș: principele Mihai.

Fire nestatornică și voluntară, cu slăbiciune evidentă, devenită pasiune, pentru Elena Lupescu, principele Carol a fost „ajutat” de interesele să-și semneze renunțarea la tron, în 4 ianuarie 1926, și să se autoexileze.

Între timp, murind regele Ferdinand, i-a urmat la tron micul principe Mihai, tutelat de o Regență. În anul 1928, lui Carol Caraiman i s-a anulat și căsătoria cu principesa Elena.

La 6 iunie 1930, sprijinit de național-tărăniștii aflați la guvern și de alte forțe politice, Carol s-a reîntors în țară, regizindu-și Restaurația din 8 iunie 1930.

Din nefericire, o criză generală bîntuia încă omenirea, cu răsfrîngerî dintr-acele mai dureroase pentru societatea românească.

Regele Carol al II-lea a optat pentru instituirea unui regim politic personal, în locul sistemului constituțional parlamentar bazat pe partidele politice.

Debutul la domnie i-a fost marcat de criza generală. Iar căderea i-a venit odată cu declanșarea celei de a doua conflagrații mondiale, cînd s-au prăbușit granițele României și s-a produs falimentul unui deceniu de viață politică românească asupra căreia judecățile definitive n-au fost încă rostite cu totul.

Un destin trist lua calea pribegiei pentru a doua oară. A murit la 3 aprilie

1953 și a fost înmormîntat în cîmîtîrul regal al mănăstirii San Vicente din Lisabona, alături de regii Portugaliei. Între timp, la 7 iulie 1947, legitimase căsătoria sa cu Elena Lupescu.

În schimb, după abdicarea tatălui său, marele voievod de Alba Iulia își relua tronul, de acum ca major. Născut la Sinaia, în ziua de 25 octombrie 1921, principele Mihai fusese instruit în cultul vrednicilor săi înaintași — Carol I și Ferdinand I. La vârsta de 19 ani ajunsese deja ofițer în armata română și senator de drept în Parlament.

Ultimul descendent în linie bărbătească al dinastiei a devenit rege al României la ceasul cînd lumea românească interbelică, artizană a României Mari, era agresată violent, la un pas de nimicire, de regimul politic totalitar instaurat sub presiunea tancurilor sovietice.

Tînărul dar temerarul monarh s-a implicat în chip decisiv în lovitura de stat de la 23 august 1944, pentru cruțarea potențialului românesc de noi și noi jertfe și încercări într-un război tot mai împovărat. Pe aceeași linie, a înfruntat pe cît i-a stat în putință imixtiunile comuniste din exteriorul și din interiorul patriei. Iar atunci cînd n-a mai avut încotro, a încercat să salveze ce se mai putea salva dintr-o Românie intrată în deriva stalinismului.

A fost silit să abdice la 30 decembrie 1947, să ia drumul exilului nemeritat, după cîte servicii făcuse țării. La cei 69 de ani ai săi, după dramatice peregrinări prin străinătate, fostul suveran al României trăiește astăzi în Elveția, împreună cu familia sa, compusă din soție — principesa Ana de Bourbon — și din cele cinci fiice ale lor.

STELIAN NEAGOE

De la un an la altul cu Vlad Bourceanu

Școală, muzică și cibernetică

Cînd am scris ultima oară în „Flacăra” despre Vlad Bourceanu, (premiul FLĂCĂRA pe 1989), el se afla la Roma. Relatam atunci cîte ceva din demersurile care se făceau pentru ca el să ajungă în Anglia. Grație domnilor Mihai Șora, pe atunci ministrul învățămîntului, și Octavian Stănășilă, ministru adjunct, Vlad a putut merge însoțit de mama sa. A ajuns la Londra duminică, 3 iunie, cînd la Roma avea loc spectacolul la care ar fi putut să participe și el, dar a renunțat ca să nu piardă plecarea cu ceilalți tineri români în Anglia, în scop declarat de instruire-perfecționare și participare la un concert în beneficiul orfelinatelor din România. Vlad Bourceanu, la vârsta sa de 9 ani, în grupul alcătuit din tineri între 17 și 23 de ani, a cam făcut senzație în capitala britanică.

Dacă la revenirea în țară a plîns, aceasta n-are legătură cu harurile lui, ci cu altele: la întoarcerea de la

După audierea la Școala Menuhin, Vlad a vrut să vadă Londra. Într-un mare magazin universal, a stat 4 ore într-o zi și 3 în alta, la jocuri pe calculator. Acolo, copiii pot chiar să se joace — gratuit — nu doar să privească jucăriile-calculatoare. L-a fascinat un calculator personal pentru muzicleni. Iată-l pe Vlad încîntat de computerul muzical și în raionul care își aștepta încă de pe atunci cumpărătorii de Crăciun — singurul pentru care a acceptat să se despartă de calculatoare.

Londra, în aeroportul Otopeni, i s-a furat, printre al-

tele minicasetofonul cumpărat în Italia cu 35 000 de lire

și pe care îl numea „averea” lui.

De atunci, a absolvit clasa a V-a și este într-a șasea la Liceul de muzică „George Enescu” din București. Ca urmare a impresiei făcute în vară, a ajuns, în toamna lui 1990, să fie audiat la Școala Yehudi Menuhin din Londra.

Iată scrisoarea pe care părintele tînărului nostru muzician a primit-o apoi de la directorul prestigioasei școli:

„Dragă Domnule Bourceanu,

Mulțumim foarte mult pentru faptul că l-ați adus pe Vlad să ne cînte joia trecută. Ne-a bucurat înțelegerea cu el și, desigur, simțim impresiuni de interpretarea lui.

Sîntem încîntați de talentul lui Vlad și dorim să vă ajutăm din toate puterile pentru a ne asigura că are ocazia să-și dezvolte talentul.

Înțelegem restricțiile pe care le aveți toți în România, în special la vîrsta și instrumente de coarde, și ne pare rău de situația dumneavoastră grea.

Ne-ar plăcea să-l oferim lui Vlad un loc la Școala Yehudi Menuhin, dar nu avem o burșă pentru el în acest moment. De aceea nu sînt în stare să vă spun cînd poate începe

școala, dar vă pot promite că, în momentul în care am finanțe pentru a oferi o burșă, vă voi informa imediat.

Există un număr de alte detalii care au nevoie de clarificare înainte de a vă putea oferi un loc definitiv. În primul rînd, vom avea nevoie de nume și adrese ale unor persoane care pot fi responsabile pentru Vlad în timpul vacanțelor, cînd școala este închisă.

În al doilea rînd, va fi necesar ca Vlad să meargă acasă în timpul vacanțelor pentru a vă vedea, fiindcă nu poate fi separat de dv. prea mult timp. Aceasta necesită finanțe separate.

Înțeleg că aveți ceva relații (cunoștințe) care ar putea să vă ajute cu partea materială și vă sfătuiesc să le convingeți cît mai repede.

Cu cele mai bune urări, al dv. sincer Nicolas Chisholm Director.”

Dacă dintre cititorii revistei există cineva care poate și dorește să facă un gest folositor în sensul arătat, îl mulțumim de ne acum și așteptăm un semn la redacție.

Lui Vlad Bourceanu, celor dragi lui și tuturor celor ce sprijină talentul său rar: SĂRBĂTORII FERICITE, și LA MULȚI ANI!

DORIN GHERGHINESCU

Etica ortodoxă și spiritul neo-comunist

Ciștigarea alegerilor libere din Serbia de către Partidul Socialist (fost comunist) a fost un fapt șocant. Nimeni, poate nici chiar foștii comuniști sârbi, nu se aștepta la un asemenea rezultat. Se știe că, dintre toate țările „foste”, Iugoslavia a avut o soartă ceva mai bună, prezentându-se acum ca un stat, e adevărat sărac, dar cu cetățeni bogați și cu oarecare obișnuințe capitaliste. Ceea ce este, fără îndoială, esențial pentru sănătatea și evoluția unei societăți. Deci, cu atât mai puțin se sconta pe un vot în favoarea comuniștilor. Și totuși, surpriza s-a produs, după România și Bulgaria, Serbia fiind a treia țară unde alegerile sînt cîștigate de continuatorii direcției ai comunismului. Ce explicații s-ar putea da? Ce idee sociologică ar putea argumenta această stare de fapt: după 45 de ani de totalitarism comunist rămîn la putere, prin vot popular liber, tot oamenii vechiului regim colectivist?!

Să ne amintim că în literatura sociologică există o lucrare celebră — „Etica protestantă și spiritul capitalismului”, aparținînd sociologului german Max Weber. Acesta încearcă să explice formarea ordinii capitaliste prin raționalitatea ideilor religioase. Este o regularitate, notează Max Weber, statistic dovedită, că o mare parte a catolicilor își orientează copiii spre studii umaniste, în timp

ce protestanții spre școli tehnice. Spiritul metodic, individualist, orientat spre cîștig și profesionalism stau la temelia capitalismului occidental modern, afirmă Max Weber, aceste trăsături făcînd parte din etica rațională a religiei protestante.

Explicația aceasta este, fără îndoială, seducătoare. Din perspectiva ei este perfect admis, credem, să ne întrebăm dacă nu cumva etica religiei dominante în România, Bulgaria și Serbia a fost un factor determinant al acestor surprize electorale de proporții? Nu cumva etica religiei ortodoxe a fost un adevărat suport pentru inerția orientărilor politice ale celor trei popoare est-europene? În Polonia, Cehoslovacia, Ungaria, Germania, în republicile iugoslave cu alte religii majoritare decît cea ortodoxă, alegerile au fost cîștigate de necomuniști, în timp ce în România, Bulgaria și Serbia ele au aparținut stîngii cu „față umană”. Să se nutrească, într-adevăr, spiritul colectivist și din etica ortodoxiei? Să fi găsit el în această etică un suport? În mod sigur răspunsul, cel puțin din punct de vedere sociologic, este afirmativ. De altfel, faptul este argumentat chiar și de colaboraționismul — sau în cel mai bun caz neimplicarea — ierarhiilor bisericilor ortodoxe din anii totalitarismului. Ca și în prezent, de altminteri.

EUGEN MIHĂESCU ■

Manevra Șevardnadze?

Dedesubturile demisiei ministrului de externe sovietic, Eduard Șevardnadze, a încercat să le sondeze și un comentator al agenției Tass, el fiind primul care a evocat posibilitatea unei manevre. Înădă de ce crede ziaristul sovietic, un scenariu bine pus la punct împreună cu Gorbaciov este mai mult decît plauzibil. Adică Gorbaciov, care a înțeles că neintervenția sa militară în țările est-europene în perioada cînd acestea se scuturau de comunism constituie prețul plătit de el Occidentului pentru ca acesta să-l lase să facă ce vrea în scopul păstrării imperiului sovietic, tînește către un regim prezidențial, de mină forte, care să-l aibă în frunte chiar pe el, pe Gorbaciov. Ca să ajungi la acest rezultat, are nevoie de votul Congresului deputaților și de sprijinul opiniei publice. Înădă ca să obțină acestea, el trebuie să agite foarte tare fantoma dictaturii. Cu alte cuvinte, Gorbaciov vrea să-i pună pe sovietici (pe deputați și populația) în dilema: ori dictatură, care poate însemna întoarcerea la stalinism, ori regim prezidențial, care va urma linia perestroikăi, dar cu ceva mai multă energie, și astfel URSS va rămîne întreagă. În acest scenariu, Eduard Șevardnadze poate că are rolul ca prin așa-zisa lui demisie ori chiar printr-o demisie adevărată, însă nu de lungă durată, să forțeze mina celor care ezită, astfel încît Gorbaciov să capete împuternicirile la care rivnește atît. Iar după aceea, la o distanță de timp nu prea mare, Șevardnadze ar putea fi repus în piine. Dar, pînă una-alta, demisia n-a fost încă acceptată.

Este poate cel mai spectaculos dintre toate domeniile în care mintea omului, la acest sfîrșit de secol, a contribuit în a crea mijloace de distrugere de o precizie și eficacitate nemaiîntîlnite pînă acum. Este vorba despre armele cu fascicule de particule (electroni, protoni sau particule neutre) puse la punct în cadrul programelor denumite în cod **Chair Heritage** (folosind electroni sau protoni) în S.U.A. și **White Horse** (folosind particule neutre) în U.R.S.S. Avantajele derivă din eficacitatea lor împotriva rachetelor (rapid distruse de particule), eficacitatea în orice condiții meteo (spre deosebire de laser), nu provoacă efecte termice sau nucleare parazite, apariția lor nu contravine prevederilor actualelor tratate sovieto-americane.

Laserii de mare putere, în formula militară, prezintă, la rîndul lor avantaje impresionante: capacitate de tir de 1 000 lovituri de secundă, precizie aproape absolută (doar la 500 km o piesă de mărimea unei monede de 3 lei), poate distruge sateliți sau

avioane zburînd la peste 3 000 m altitudine. În acest domeniu, în S.U.A. există programul **Triad** ducînd la construirea unui laser chimic hidrogen-fluor sau a unui laser de 400 Kw montat pe un avion

serilor este cel mai „curtat” de cercetarea militară, se pare după cîteva reușite spectaculoase cu instalații testate în cursul zborurilor navetelor spațiale americane. Printre acestea, importante par să fie

măsurile, mai ales în domeniul controlului rachetelor.

După cele afirmate de un recent studiu publicat de NASA, punerea la punct a unui sistem ani-satelit complet împotriva armei laser ar

Un secol de la sfîrșitul său

Arme cu fascicule de particule și laser

Boeing KC-135. În anul 1983, un laser pe bază de dioxid de carbon a distrus, în zbor 5 rachete **Sidewinder** la o altitudine neprecizată și cu o viteză de peste 3 500 km/h. Există și un program separat pus la punct de US Navy (laser deuterium-fluor, **MIRACL**). La 23 februarie 1989, **Mid-Infrared Chemical Laser** a interceptat și distrus pentru prima dată, în zbor, o rachetă tip **Vandal**. În U.R.S.S. se studiază un laser pe bază de iod. În perspectivă, domeniul la-

doar două variante: laserul cu raze X (laboratoarele **Livermore** din S.U.A. și **Lebedev** din U.R.S.S.), montat pe un satelit, urmînd să funcționeze doar o dată, dar cu acea ocazie distrugînd mai multe zeci de ținte. A doua variantă este laserul cu emisie în ultraviolet, soluție pentru care optează cîteva laboratoare militare europene. Să amintim și de faptul că laserii de mică putere sînt deja folosiți în mod curent pentru ghidaj detecție, vizare, contra-

costa aproximativ 50 miliarde \$, iar cea a unui sistem spațial complet de rachete antirachete balistice **ABM 500** miliarde \$. În S.U.A., din bugetul apărării, circa 2 miliarde \$ sînt consacrate acestui tip de program. Pentru a acoperi **Terra** în permanență, este estimat un număr de 500 de sateliți înarmați cu lasere.

Revenind la armele cu fascicule, pentru ceea ce se numește „războiul secolului XXI” sînt reținute trei programe: armele cu energie ci-

Monika Roșca sub zodia lui Chopin

Este bine ca românii să-și cunoască și oamenii de valoare din țară, dar și pe cei din străinătate, dacă s-a întîmplat ca ei să trăiască acolo. Cu Monika Roșca s-a întîmplat să se și nască peste hotare, în Polonia din tată român și mamă poloneză. Regizorul și ziaristul F. Roșca s-a stabilit la Varșovia, dar a rămas român, cetățean român adică, avînd părinții și toate rudele în România. Și Monika a învățat concomitent și poloneza, și româna. Inteligentă, vioaie, plină de haruri, ea a fost considerată copil-minune și la vîrsta abecedarului a jucat cu mult aplomb într-un film pentru cei mici, un basm ecranizat. Toată lumea credea că o să se facă actriță. Dar așa cum

se întîmplă adesea cu copiii-minune, o altă pasiune, muzica, avea să stea la baza profesiei sale. Absolventă a Academiei de Muzică din Varșovia, Monika Roșca este în prezent asistentă la această instituție.

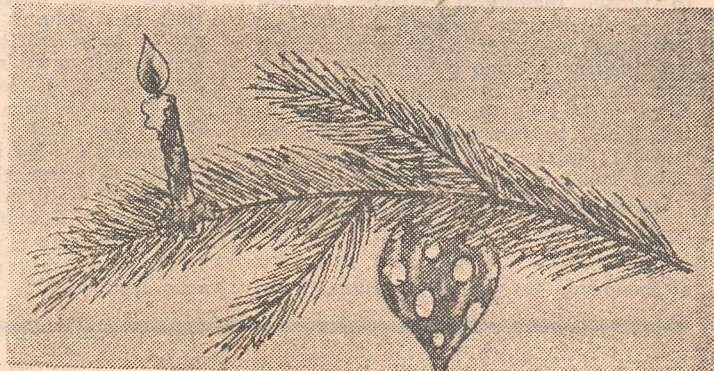
Însă, firește, pe primul plan al preocupărilor ei se situează activitatea de interpretă de muzică, Monika fiind în prezent una din cele mai talentate pianiste ale tinerei generații de muzicieni din Polonia. A concertat, în afară de țara natală în Anglia, Franța, Spania, Italia, Germania, U.R.S.S. A fost și în România. Este deținătoare a numeroase premii, naționale (poloneze) și internaționale. La ultima ei venire la București, cu prile-

jul Zilei Poloniei, a interpretat, printre altele, piese de Chopin, Paderewski, Enescu.

Cel care-i cunoaște meseria rămîne surprins de faptul că Monika Roșca izbutește, ca pianistă, să nu lase să ajungă la spectator nici cea mai mică impresie didactică, scorțoasă, academică, matematică. E chiar invers: interpretarea ei este caldă, sinceră, omenească și de aceea născătoare de autentică emoție artistică. Ar fi bine ca publicul meloman din România s-o cunoască pe pianista Monika Roșca mai mult, mai îndeaproape, în concerte pe măsura talentului ei.

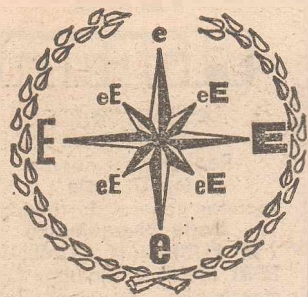
ION D. GOIA ■

LA
MULȚI
ANI!

netică, apoi **ERIS** (Exoatmospheric Rentry Vehicle Interceptor Subsystem). Este deja testat cu succes în 1984 (după trei eșecuri consecutive) cînd a distrus o ogivă de pe **Minuteman II**, deasupra Pacificului antiracheta plecînd de pe insula Kwajalein. Deplin operațional, conform estimărilor, în 1995. În sfîrșit, mai există **HEDI** (High Endoatmospheric Defence Interceptor), interceptor hipersonic (peste 14 Mtch) distrugînd ținta prin fragmentarea ogivei proprii. Lockheed estimează posibilitatea construirii, la sfîrșitul secolului, a unui sistem numit **ALPS** (Accidental Launch Protection System) cu 100 de interceptoare **ERIS** și **HEDI** (70+30) ca o expresie supremă a interceptării la jumătate de drum și apărării terminale. Institutul internațional de studii strategice estimează, la rîndul său, că 500 de interceptoare **HEDI** ar asigura protecția aproape absolută a peste 100 de instalații sensibile (centre de comandă, control și comunicații).

CRISTIAN UNTEANU ■

TROMBONUL LIBERRR

Organ periodic de informații și contrainformații al Ligii purtătorilor de față umană

SE
SCHIMBĂ
OAMENII!

Stimate domnule Ministru al Culturii Române,

Disperarea mă obligă să vă comunic unele evenimente de-a dreptul tragice și reprobabile ce s-au întâmplat în Tichilești, satul meu natal, în care locuiesc și îmi desfășor activitatea mea de sculptor, premiat la numeroase concursuri, faza locală, județeană și națională.

Cuprins de entuziasmul ce a izbucnit în țara noastră după victoria în alegerile din 20 mai 1990 a președintelui Ion Iliescu, am pornit într-o temerară aventură artistică și creatoare, conformă cu capacitatea mea de sculptor. Astfel, timp de șase luni, zi și noapte, clipă de clipă, gândul meu și energiile mele au zburat către opera de artă ce doream s-o închin eroului nostru din 22 decembrie 1989, care n-a părăsit masa noastră strămoșească, adăpîndu-se cu apă cristalină, cu salam de soia și piine inter-

mediară, domnului Ion Iliescu. După șase luni de convulsii sufletești, într-o singură noapte, vă rog să rețineți, am creat un modest omagiu președintelui ales, un omagiu din piatră culeasă din riul unde ciobanii noștri locali își duc turmele. Nu mi-a fost ușor. Fiind un om de artă, sint convins că o să mă doară, domnule ministru! Este foarte greu să vă descriu umila mea operă de artă. Surisul președintelui m-a vrăjit. De aceea mi-a fost foarte greu să i-l măsoar cu metrul de croitorie pe ecranul televizorului. Am reușit totuși să ajung la o cotă exactă, făcînd media aritmetică între lungimea surisului d-lui Petre Roman și cel al d-lui Alexandru Bîrlădeanu. Am imortalizat astfel în piatră românească spiritul novator, liniștit, plin de încredere al președintelui. La baza statuii propriu-zise,

ce măsoară șapte metri, am săpat în piatră scene din viața politică a dînsului. Personajele din basorelieful sînt molipsite de același calm, ce sugerează o concordie națională: mineri falnici cu bitele lor, activiști S.R.I. și mașinăriile lor complicate de ascultare a telefoanelor spionilor neamului și multe, multe alte personalități remarcabile: Victor Stănculescu, Eugen Barbu, Dan Iosif (cu pistolul), Gelu Voican Voiculescu (cu automatul) C.V. Tudor.

În ziua de 1 Decembrie 1990, monumentul meu a fost dezgolit în centrul satului Tichilești, la ceremonie participînd și filiera satească a Vetrei Românești. A doua zi dimineața, am descoperit că opera a fost pingărită cu murdărie (pe care nu le pot numi din pudoare). Nu pot spune cine au fost pingăritorii, dar reprezentanții Vetrei Românești au recunoscut urmele lui Coposu, Cămpeanu, Rațiu și Domokos Geza. Am cerut printr-o telegramă adresată M.A.N.-ului protecția monumentului. Dar n-am primit nici un răspuns. Aceste acte huliganice au continuat timp de trei săptămîni. Apoi, peste noapte, statuia a dispărut cu întregul esafodaj. Închipuți-vă ce dramă trăiesc! Sufletul meu zbuciumat suferă și singerează. Aseară, la **Teleenciclopedia**, urmărind filmul documentar despre insulele Pago-Pago, am surprins cu stupeoare o imagine ce prezenta un trib de băștinași care dansau în jurul statuii președintelui ales, adică în jurul operei mele. De aceea vă adresez pe această cale, rugămîntea să întreprindeți demersuri pe lingă oficialitățile insulelor Pago-Pago, ca să-mi înapoieze creația, astfel mă simt obligat, în scurt timp, să vă dau în judecată pentru faptul că ați permis înstrăinarea unor sălbatici a unei părți a patrimoniului nostru național. De prinderea hoților, trădătorilor, vinduților care au făcut această crimă se va ocupa dl. Virgil Măgureanu, că și dînsului i-am făcut un memoriu asemănător. Cu stimă,

PETRE BARBU

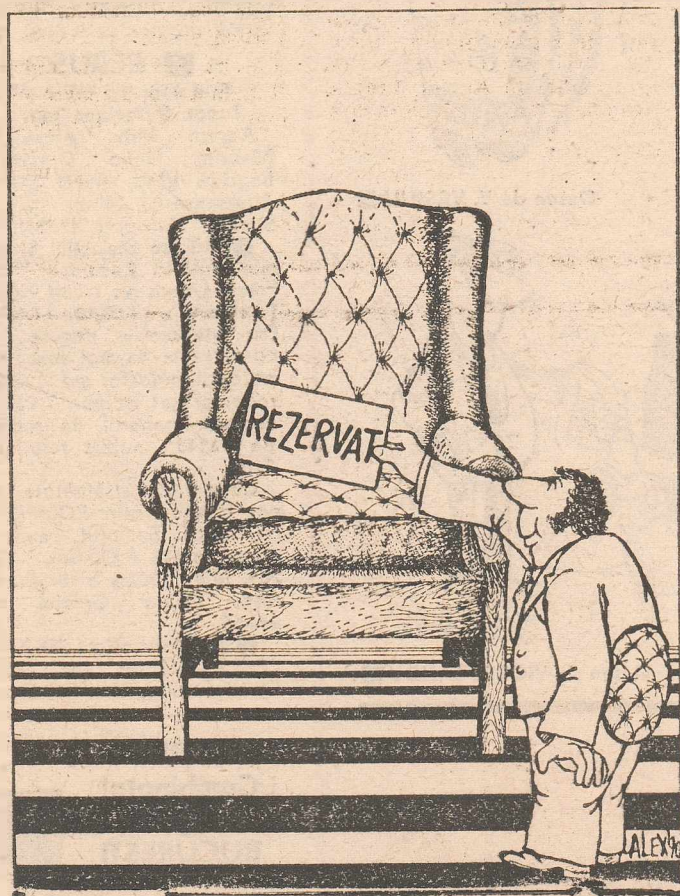

Cum s-a reinstaurat monarhia

Astăzi, 30 decembrie 1990, a sosit în țară noul rege al României, Mihai I. Pe aeroportul Otopeni, la sosire, au fost prezenți reprezentanți de frunte ai unor partide politice, d-na Peștrina de la P.N.T.-c.d., d-nul Verdeș, de la Partidul S.S. al Muncii, d-nul I.A.S. Vădulescu de la P.N.L.-aripa fragedă. D-nul Verdeș nu a scăpat prilejul de a-i înmîna monarhului Ordinul Muncii Clasa I. Regele a fost întâmpinat de un buchet de pionieri care i-au adus ghiocei și flori de sezon (de gheață), proaspăt desprinse de pe ferestrele sălilor de clasă neîncălzite, deoarece fochiștii se aflau în grevă generală. Printre personalitățile aflate la primire, s-a numărat și liderul Sindicatului Șoferilor, care l-a invitat pe Alteța Sa într-o plimbare cu taxiul personal. Fanfara a intonat „God Save The King”. D-nul Sililescu, Comandantul Suprem al Armatei, Poliției, Căminilor Patriotice și Minerilor, al S.R.I.-ului și Vinătorilor de Multe, a prezentat onorul, conducîndu-l pe fericitul monarh la Palatul Cotroceni, care a devenit, în aceste împrejurări, reședință regală. Preafericitul Iustinian, de față, a devenit, din cauza emoției (periculoase la această vîrstă) și mai fericit. Imediat, regele a fost declarat președintele Academiei, numirea fiindu-i prezentată personal (pe o tavă de argint) de către șeful Academiei, Eugeniu Barbu și soția sa, Magdalena Barbu, care n-au putut scăpa acest moment oportun. Pe aeroport, la solemnitate, tinerele pioniere, care în timpul liber lucrează ca balerine la AMBASADOR, au prezentat un spectacol de streap-tease, în originali **bikini** din petale de trandafir.

Pentru cei care nu cunosc încă, reamintim că Parlamentul României a fost cel care în sesiune deschisă, a votat, în unanimitate, rechemarea regelui din exil și trimiterea altcuiva (știm noi cine) în locul său. Omagiile adunării constituante și legislative au fost prezentate regelui de către d-nul A. Bîlboianu, academician, care, din cauza vîrstei înaintate, n-a putut decît să exclame: „V-am chemat, Maiestate, pentru ca, de-acum înainte, să mincați, împreună cu noi, salam cu soia!”. Minerii, prezenți în număr mare pe aeroport, la ieșirea din cut, au ovacionat prelungit la aceste cuvinte. În semn de sărbătoare, în toată țara au fost aprinse lămpașele. Televiziunea a prezentat în direct, pe larg, o transmisiune directă de la aeroport, în pauza meciului de badminton România — San Marino. D-nul Alexandru Spalt i-a luat, în **extenso**, un interviu Alteței Sale. D-nul Răsvan Șividra, președintele Televiziunii Rațiu, a organizat o conferință preistorică, la care a apărut cu binecunoscutul său frac alb pe care nu-l mai îmbrăcase de cînd au venit minerii. A urmat tradiționalul dineu regal la care au participat d-nul Nelu Brătiano (ca chelner), Velu Gioican-Giculescu (paharnic și degustător, nu numai de vinuri). Dar nu au fost chiar atît de multe doamne. În afară de d-na Oina Fornea, a mai fost prezentă, proaspăt întoarsă din exil, d-na Cerasela Gioican-Giculescu, care, la fierbințile rugăminti ale auditoriului, a mai povestit o dată scena execuției soților ceaușescu. Prestigiosul cotidian care apare în fiecare săptămînă și se numește chiar „Săptămîna Mare” a scris prin gura V.C.-ului său un editorial călduros la care s-au solidarizat imediat organizația „Halca Omenească” și Sindicatul lucrătorilor S.R.I. de la sate. Cînd s-a ajuns la cicoare (și dineul aproape s-ar zice că lincezea), Immanuel Galeriu s-a gîndit să-și plaseze una din întrebările sale incomode: „How do you do?”, la care Maiestatea Sa i-a răspuns cu eleganță: „Ia ne gavaru pa russki!”.

MIHAIL GĂLAȚANU

Desen de AUREL ȘTEFAN ALEXANDRESCU

Lumea pe dos

De cînd călăresc divanul
Toți Ivanii care-l strică,
Drîmer e rasist de-a dreptul
Cu creștinul de Petrică.

Dorin Gherghinescu

Anunț foarte important!

SE RESTITUE COTIZAȚIILE P.C.R.!

Comitetul director al Partidului Socialist al Muncii comunică foștilor membri P.C.R. că, începînd cu data de 7 ianuarie, se restituie urgent cotizațiile din ultimii cinci ani pe baza carnetului de membru. Amănunte și relații la sediul partidului.

Zimbiți cu noi de Crăciun!

Scotiene

● Un scoțian petrece o lună la Londra, la un amic englez, pe cheltuiala acestuia. La plecare, englezul își poartă oaspetele într-un restaurant pentru un pahar de rămas bun. Cînd să plătească sticla consumată, scoțianul, cu un gest ferm, îl oprește:

— Ah, nu! Ultimul pahar între prieteni e sfînt. Și, apoi, m-ai ținut o lună întreagă pe banii tăi. N-am să îngădui să plătești tot tu; dă-mi cu banul...

● Bătrînul O'Connor a murit. Din toate colțurile țării sosesc rubedeniile la înmormîntare. Și, cum se întîmplă în asemenea situații, cînd se află cu toții împrejurul celui decedat, încep discuțiile:

— Știi, transportul cu dricul elasa întîi nu se mai obișnuiește pe aici. Să nu părem niște infumurați, spune un nepot.

— O'Connor era un bărbat foarte econom, adaugă un frate. N-ar fi permis să cheltuiam banii care au rămas după el nici cu un dric elasa a doua.

— Soluția cea mai potrivită pentru un ascet ca el, intervine un văr, ar fi elasa a treia.

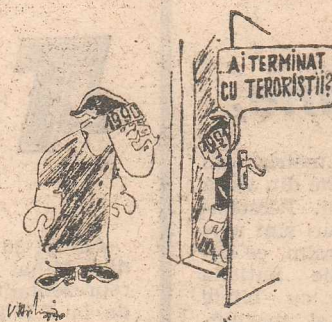
— Nu vă faceți probleme, spune O'Connor ridicîndu-se în capul oaselor din sicriu, plece pe jos spre cîmîntir. Ne întîlnim acolo.

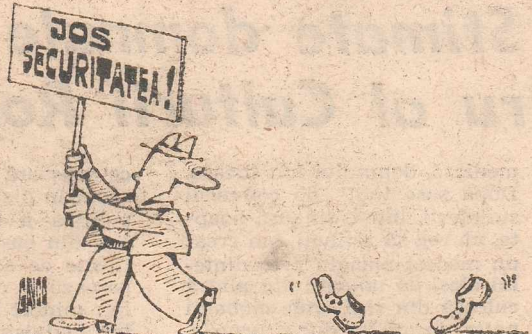
Desen de NICOLAE IONIȚA

Desen de CONSTANTIN GAVRILĂ-GAVCO

Desen de V. VASILIU

Desen de CONSTANTIN GAVRILĂ-GAVCO

Desen de MIHAI ZGUBEA

Desen de VIOREL SANDU

Desen de V. VASILIU

Desen de VIOREL SANDU

**Abonați-vă
la publicațiile
„Flacăra”!**

Trăsura Sfîntului Ilie

Ninge! Ninge peste țară! Ninge cu flori dalbe în sufletele noastre. Peste albul zăpezii, colindele neamului românesc răzbat din adîncuri. Păstrate în taină și transmise din generație în generație le regăsim acum! E minunat! A nins peste țară și mai ninge încă liniștit în unele zone. Din păcate, zăpada nu a a-

coperit toată țara, stratul de zăpadă acoperind Moldova (1—30 cm), Transilvania (1—21 cm), Maramureșul (1—21 cm), nordul și sudul Olteniei (2—22 cm), nordul Moldovei (1—18 cm) și Maramureșul (2—20 cm). La munte stratul de zăpadă are grosimea de 60 cm — Semic 34 cm — Tarcu, 31 cm — Parîng, 25 cm — Voineasa, 11 cm — Păltiniș, 76 cm — Sinaia 1 500, 96 cm — Babele, 20

cm — Predeal, 65 cm — Vî. Omu, 12 cm — Poiana Brașov, 26 cm — Ceahlău și 15 cm — Stîna de Vale.

Dar cum va evolua vremea în săptămîna de Crăciun?

Va fi rece, dar nu mai rece decît normală. Nebulozitatea va fi accentuată în primele 2 zile în estul și sud-estul țării unde temporar va ninge iar vîntul se va intensifica. Trecînd aceste fenomene vor diminua. Ceața asociată și cu

depunere de chiciură va fi frecventă și persistentă. Zonele din nordul țării vor mai fi traversate de fronturi atmosferice care vor determina ninsori slabe. La scara întregii țări temperaturile minime vor fi cuprinse între —10°C, și 0°C, izolat mai coborîte în depresiuni, iar temperaturile maxime se vor încadra între —4° și 4°C în general.

OTILIA DIACONU

Publicațiile

Flacăra

REDACTOR ȘEF

George Arion

Redactor șef adjunct

Ion D. Goia

Secretar general de redacție

Dorin Gherghinescu

■ PUBLICIȘTI COMENTARI

TORI (2569): Dumitru Co-

stantinescu, Roxana Pa-

Manolescu, Horia Pătraș-

■ ANCHETA - REPORTAJ

(2600, 2542): Dorin Sălăge-

Pașcu Balaci, Petre Bar-

Radu Ciobotea, Cristian H-

vel, Mihai Stănescu.

■ DREPTURILE OMULUI

(2559): Eugen Mihăescu

Oltea Mutulescu, Mihail

lățanu, Paul Vinicius, C-

neliu Olteanu, Valeria Du-

neanu.

■ CULTURĂ-ÎNȚĂMÎN

(2569): Ion Zubașcu, Sor-

Man, Margareta Mureș-

Mihai Săndoiu, Domn-

Ștefănescu.

■ FOTOREPORTAJ (252)

Elena Ghera, Gig Motoia

Silviu Stan, Mihai Crist-

Călugăr.

■ SECRETARIAT TEHNIC

DE REDACȚIE (2123, 14-

2072): Mircea Popp, M-

Bărbulescu, Alexandru

ga, Pompiliu Dumitres-

Anton Ene-Filip, Gab-

Nicolescu, Sevghin C-

Smaranda Petrea, C-

Speriatu, Angela Ștefăni-

arh. Adrian Petrescu.

■ SECRETARIAT - ALTE

NISTRĂȚIE (2002, 252)

Liliana Crețu, Mihai

Moroșanu, Eugenia Va-

Dumitru Cărbunescu.

■ FLACĂRA BIL

Redactor șef adjunct

Constantin Dumitru

Liana Tatos, Liviu Tin-

(2128), Aurelia Bor-

(1700).

■ REBUS

Redactor șef adjunct

Tudor Octavian (145)

Adrian Mitu, Alex-

Păsărin, Elena G

Bogdan Vlad, Aurel

Alexandrescu, Mihai

Simona Simzianu (2)

■ Adresa redacției

ministrației: Bucureș,

Presei Libere nr. 1 cod

Telefoane: 17 60 10, 17

(cu interioarele trecute

parantezele de mai sus)

cretariat redactor șef:

redactor șef adjunct:

șef secretar general de

ție: 2143; public rela-

2600.

Cititorii din străinătate

pot abona prin ROM

FILATELIA. Sectorul ex

import presă P.O. Box,

201, telex 10876, prsfir

rești, Calea Griviței

64-66.

■ Administrația: EDI

„PRESA LIBERĂ” (ec.

Ciucescu, ing. Stan Pelte

TIPARUL:

Combinatul

poligrafic

BUCUREȘTI

16 pagini — 6

ULTIMA O

Următorul num

al revistei

noastre

va apăre

pe data

9 ianuarie